

Sveriges största tidning om droger och nykterhet

accent

EN TIDNING FRÅN IOGT-NTO
NUMMER 9
NOVEMBER 2006
PRIS: 20 KR

VÅLDET ÖKAR I FINLAND
EU:s FÖRSTA ALKOHOLSTRATEGI
NYKTER KROGKUNG
**NÄR MAN INTE FÅR
HJÄLPA SITT BARN**
DÖDSDOM VÄNDE DERAS LIV
STÖDET FÖR SINCARIS LEVER I ÅSELE

Kay Pollak

VILL VÄLJA GLÄDJE

Gruppledarutbildning
med inriktning på barn och ungdomar
till alkohol- och drogberoende föräldrar

Distanskurs med träffar. Kursstart januari 2007

Läs mer på www.tollare.org

Saxenborg
Pensionat & Konferens

770 13 Grangärde • 0240-64 00 11 • www.saxenborg.se

IOGT-NTO-rörelsens kursgård **SAXENBORG** söker
FÖRESTÅNDARE
med tillträde snarast

För mer information om Saxenborg, se: www.saxenborg.se
För mer information om tjänsten, kontakta: ordförande Ann Borres
Back 0733-72 63 18, eller föreståndare Christer Wik 0240-64 00 11.
Sista ansökningsdag: 10 december 2006.

FAMILJEHEM
söktes i Mälardalen.

Nystart mälardalen är en familjehems enhet
som bedriver familjehemsvård på ett helt nytt sätt.
Individuell 12-steps behandling i familjehems miljö,
och nu rekryterar vi nya familjer i Mälardalen
samt Stockholms regionen.

Intresserad eller känner någon som skulle passa
som familjehem?
Kontakta Patrick Nord
08/7 291 734

patrick@skyddsvardnet.se

Välkommen året runt till IOGT-NTO Dalarnas Kurs- och Fritidsgård

Helårsöppen anläggning med milsvid utsikt över Siljan

Boka in ledigheten hos oss!
Timrade fyrbäddsstugor från 2 000:-/vecka

- Bilavstånd till Tomteland
- Skidor på längden "direkt från husknuten"
- Bilavstånd till bra alpin skidåkning (Gesunda alt Granberget)
- Upplev hockey i Leksand och Mora

STUGOR • RUM • CAMPING

OBS! Ny e-post Hyr per dygn, kortvecka eller vecka.
Tel: 0250-210 70, 070-546 65 41 • Fax: 0250-215 40
asengarden@telia.com • www.asengarden.nu

38 20 16 18 35 26 10

OMSLAGSBILD: JULIANA WIKLUND

VÅLDETÖKAR I FINLAND	4
EUs FÖRSTA ALKOHOLSTRATEGI	6
NY SPELPLAN FÖR IOGT-NTO-RÖRELSEN	7
OMTVISTAD ALKOHOLKOSTNAD	8
TUFF START FÖR FÖRSTA KVINNOJOURN	9
ATT INTE FÅ HJÄLPA SITT BARN	10
NYKTER KROGKUNG OGILLAR FULLA GÄSTER	16
SOULLIGHT – DEN NYKTRA PUBEN	18
KAY POLLAK	20
ATT VÄXA AV SVÄRIGHETER	26
INVANDRARNÄ – DE NYA UTVANDRARNÄ	32
OVANLIGA MÄNNISKOR	35
SOLIDARITETEN LEVER I ÅSELE	38

FASTA AVDELNINGAR

NYHETER	4
HÄLSA	31
RECENSIONER	34
HALLÄ DÄR	35
KRÖNIKA	36
KRYSS	37
DEBATT	48
LEDARE	50
NÄSTA NUMMER	51

Gamla barn och unga vuxna

I föräldrarnas ögon är barnen alltid barn, hur gamla de än blir och hur mycket de än visar att de står på egna barn. Jag kände en dam som levde tills hon blev 100 och på dotterns 80-årskalas ställde den i hennes tycke självklara frågan: "Ska jag hjälpa dig, flicka?" Den "flickan" var vid det laget både mamma, farmor och farmorsmor. Men för sin egen mor var hon fortfarande ett barn som behövde hjälp.

Det minnet kan jag le åt, liksom åt att jag själv ibland blir en överbeskyddande hönsamma till min vuxna dotter. Samtidigt hjälper de erfarenheterna mig när jag försöker förstå hur det skulle kännas att som förälder inte få hjälpa ett barn som har det svårt, bara för att barnet fyllt 18 och därmed i lagens mening är en vuxen människa. Om en 18-åring, som i de flesta föräldrars ögon verkligen är "bara barnet" tas om hand av polisen eller de sociala myndigheterna, får föräldrarna inget veta. Läs mer om det i Yvonne Busks reportage och möt ett par föräldrar som berättar om hur sekretessen byggt murar mellan dem och barnen.

Längre fram i tidningen får du också möta filmaren och livsfilosofen Kay Pollak, liksom eldsjälarna Gunnel och Axel Linné, som ledde och fortfarande leder solidaritetsgruppen kring flyktingfamiljen Sincari. Accent har också träffat en nykter krogkung och besökt en nykter pub, bland mycket annat.

Bläddra och läs – och hör gärna av dig med synpunkter!
Skriv till: eva.ahlstrom@iogt.se

"Den 'flickan' var vid det laget både mamma, farmor och farmorsmor. Men för sin egen mor var hon fortfarande ett barn som behövde hjälp."

Dödligt våld ökar i Finland

Få bestrider idag "alkoholreans" negativa konsekvenser

Det dödliga våldet har ökat markant i Finland efter sänkningen av spritskatten, visar en färsk undersökning.

Att "alkohol-rean", som man säger i Finland, haft negativa konsekvenser är det få som betvivlar. Nu har forskare vid Rättspolitiska institutet i Helsingfors tittat på vad som hänt sedan alkoholskatten sänktes kraftigt i mars 2004.

Rapporten "Svarta mars?" visar, att det begicks exceptionellt många brott med dödlig utgång i mars 2004, jämfört med samma månad året innan. Först mot slutet av året stabiliserades siffrorna något. – Siffrorna för mars månad 2004 var nästan dubbelt så höga som vad prognosen skulle ha gett vid handen, säger forskaren Reino Sirén.

Det var främst medelålders, arbetslösa missbrukare som stod för ökningen av det dödliga våldet.

Misshandeln ökade

I Finland sker 70 procent av all misshandel under rusets inflytande. Även misshandelsfallen ökade i statistiken, dock inte lika markant som det dödliga våldet.

– Vi hade en ovanligt kall och regnig sommar 2004. Misshandel sker ofta i samband med stora folksamlingar, påpekar Reino Sirén.

Undersökningar visar nu, att det finländska folkets attityd mot alkoholen har hård-

Allt fler finländare anser att den höga alkoholkonsumtionen är ett problem.

"I en Gallup från "Centret för hälsofrämjande" nyligen, ansåg hela 76 procent av kvinnorna och 56 procent av männen att den nuvarande konsumtionsnivån är ett problem."

nat. I en Gallup från "Centret för hälsofrämjande" nyligen, ansåg hela 76 procent av kvinnorna och 56 procent av männen att den nuvarande konsumtionsnivån är ett problem.

Fler restriktioner

Dessa signaler har nu även regeringen tagit fasta på. I motsats till i Sverige kan man i

Finland köpa mellanöl i livsmedelsbutiker. Regeringen har redan beslutat, att från april nästa år ska dessa drycker få säljas först från och med klockan nio på morgonen, och inte som nu från klockan sju.

Flera andra förslag ska behandlas av den finländska riksdagen. Ett sådant är att det på alkoholdryckernas för-

packning ska finnas en varningstext gällande såväl den egna hälsan som risken för fosterskador.

Riksdagen ska också ta ställning till ett förslag om förbud för alkoholreklam i TV mellan klockan 07 och 21, samt i samband med biograffilmer som är tillåtna för minderåriga.

Förbjuda paketpriser

Livsmedelsbutikerna i Finland säljer som sagt mellanöl, och här har handlarna sett chansen att priskonkurrera. Man kan således få en kraftigt rabatterad packe om 12 mellanöl för motsvarande 75 svenska kronor. Även här ska riksdagen nu ta ställning till en förändring.

Går den igenom, kommer det bli förbjudet för handlarna att locka med paketpriser. Således får tolv öl i packe inte kosta mindre än vad de skulle göra om man köpte dem en och en.

Det finns även förslag om förbud mot att utanför butiker och restauranger presentera lockpriser på alkoholdrycker. Om de här förslagen går igenom i riksdagen, kommer de att börja gälla från någon gång under nästa år.

SÖREN VIKTORSSON

Alkohol vanligaste dödorsaken i Finland

Ny officiell statistik för 2005 visar att alkohol nu är den vanligaste dödsorsaken i Finland. Den är orsak till 17,7 procent av

dödsfallen bland män. På andra plats kommer hjärt-kärlsjukdom med 16,6 procent. Bland de finska kvinnorna är alko-

hol den näst vanligaste dödsorsaken efter bröstcancer, 10,6 respektive 10,7 procent. Finska forskare förklarar statistiken

med ökad konsumtion, till följd av sänkt alkoholskatt och höjda införselkvoter – och lägger ansvaret på EU.

Maria Larsson sätter ned foten

Den nya folkhälsoministern förklarade direkt att hon är emot en sänkning av alkoholskatten.

Maria Larsson, kristdemokrat från Gnosjö i Småland är äldre- och folkhälsominister i den nya regeringen. Alkoholpolitiken är numera hennes bord.

I en av de första intervjuerna efter utnämningen satte hon ner foten och förklarade att det inte blir någon sänkning av alkoholskatten, och att frågan aldrig varit aktuell i Alliansens förhandlingar. Statsminister Fredrik Reinfeldt gick direkt ut och talade om att han och moderaterna fortfarande vill ha en skattesänkning. Återstår att se vem som får sista ordet.

EVA ÄHLSTRÖM

Äldre- och folkhälsominister Maria Larsson (kd).

Vår nya folkhälsominister är 50 år, gift och har tre barn. Hon är mellanstadie lärare och har suttit i riksdagen sedan 1998. Där har hon varit ledamot i arbetsmarknadsutskottet och i riksdagens jämställdhetsråd. Hon har också varit med i utrikesnämnden.

"Svensk alkoholpolitik har visat sig oväntat robust."

FOLKHÄLSOINSTITUTETS CHEF GUNNAR ÄGREN

60 procent ökat drickande

FOLKHÄLSA Svenskarna har ökat sin alkoholkonsumtion med 60 procent sedan EU-inträdet, konstaterade Gunnar Ägren, chef för Statens Folkhälsoinstitut, vid det alkoholpolitiska toppmötet i Helsingborg. Alkoholskadorna har också ökat, men dödligheten ligger trots det lägre än på 1970-talet och betydligt lägre än i Finland och Danmark.

– Svensk alkoholpolitik har visat sig oväntat robust, förklarade han. Det framgår av en ny studie som Folkhälsoinstitutet presenterar i december.

Det ökade drickande märks i statistiken över sjukdomar, våld och olyckor, men enligt Gunnar Ägren hade man befarat en ännu värre utveckling. Källa: Drugnews

"En ödesfråga för folkhälsan"

ALKOHOLPOLITIK – Alkohol är en ödesfråga för folkhälsan, förklarade folkhälsominister Maria Larsson i sitt tal vid det alkoholpolitiska toppmötet i Helsingborg.

Regeringen vill minska alkoholkonsumtionen, skärpa straffen för illegal alkoholhantering, verka på EU-nivå, hjälpa barn till missbrukare och stödja lokalt förebyggande arbete.

I talet undvek hon frågor om alkoholskatter och införselkvoter, men vid ett panelsamtal efteråt upprepade hon sitt tidigare uttalande om att en skattesänkning inte är aktuell och inte finns med i regeringsförklaringen eller budgetpropositionen. Källa: Drugnews

Nordisk enighet om höjd alkoholskatt

SKATT De nordiska regeringarna vill gemensamt fortsätta arbeta för att minimiskatterna på alkohol ska höjas. Det framkom vid Nordiska rådets möte i Köpenhamn, där bland andra statsminister Fredrik Reinfeldt och finansminister Anders Borg mötte sina nordiska kollegor.

I Sverige vill moderaterna fortfarande sänka alkoholskatterna, men på EU-nivå är de för en höjning.

– Risken för att gränshandeln med sprit orsakar problem minskar om man gemensamt höjer alkoholskatterna i hela EU, förklarade Anders Borg. Källa: Dagens Nyheter

Tysk-tjeckisk front mot höjd ölskatt

SKATT Finansministrarna i ölländerna Tyskland och Tjeckien meddelar att de kommer att göra gemensam sak för att hindra att EU höjer skatten på öl.

– Ölet får inte bli dyrare, sa den tyske ministern Peter Steinbrück efter ett möte med sin tjeckiske kollega Vlastimil Tlustý.

Ingen av dem anser att folkhälsoaspekten, som brukar framhållas från nordiskt håll, är skäl nog för en höjning, eftersom den höjning som är på förslag inom EU inte omfattar vinpriserna. Källa: TT

EUs första alkoholstrategi

Urholkat, urvattnat – men viktigt! Så kan man sammanfatta reaktionerna på EU-kommissionens förslag till strategi för att minska alkoholens skadeverkningar.

Alkoholstrategin är den första någonsin i EUs historia. Många anser det vara ett framsteg bara att kommissionen kunnat enas om en strategi, eftersom dryckeskulturen och attityderna varierar så starkt mellan medlemsländerna.

– Berusningsdrickande, drickande bland minderåriga och rattfylleri är verkliga folkhälsoproblem i EU, i synnerhet bland ungdomar, konstaterar EUs hälso-kommissionär Markos Kyprianou i en kommentar.

EU är den del av världen där medborgarna dricker mest per person, men förslaget till strategi har, efter starka påtryckningar från alkoholindustrin, urvattnats i förhållande till de versioner som tidigare diskuterats. Det innehåller varken förslag om varningsmärkning på flaskor, förbud mot reklam eller översyn av införselregler och skatter. I stället förordar kommissionen information och utbildning, uppmanar alkoholindustrin till självsanering och hoppas att medlemsländerna ska lyfta fram goda exempel.

Framgång tycker Larsson

Folkhälsominister Maria Larsson (kd) ser trots allt strategin som en framgång:

– Det är glädjande att EU ser alkohol som ett folkhälsoproblem och inte bara som en jordbruksfråga. Nu gäller det att stegvis gå vidare, sa hon i en diskussion i Sveriges Radios Studio Ett.

IOGT-NTOs förbundsordförande Sven-Olov Carlsson är också glad att strategin äntligen lagts fram – den beställdes av ministerrådet redan 2001, under det svenska ordförandeskapet – men kritisk mot innehållet:

– Det är ett principiellt viktigt steg att EU nu för första gången antar en alko-

ILLUSTRATION: EDUARDO MUTIS

“Det är glädjande att EU ser alkohol som ett folkhälsoproblem och inte bara som en jordbruksfråga.”

FOLKHÄLSOMINISTER MARIA LARSSON

holstrategi, även om den har urvattnats och försvagats betänkligt jämfört med det förslag som folkhälsokommissionären först presenterade för kommissionen.

Sven-Olov Carlsson har sett alkoholbranschen driva en av de mest intensiva lobbykampanjerna någonsin mot EU-kommissionen.

– I första hand ville man stoppa hela idén med en strategi, i andra hand – om strategin ändå antas – se till att den innehåller så lite av förpliktigande och skarpa formuleringar som möjligt.

Att helt stoppa förslaget gick inte, men

alkoholindustrin har ändå varit mycket framgångsrik.

– De har fått betydande gehör för åsikter som gynnar deras affärsintressen men som motverkar en förbättrad hälsa för Europas befolkning. Det är beklagligt, säger Sven-Olov Carlsson.

Han saknar förslag om vetenskapligt beprövade åtgärder för att komma tillrätta med alkoholproblemen, till exempel begränsningar i tillgänglighet, reklam och marknadsföring samt höga alkoholskatter.

– I stället har strategin fokus på utbildning och information, insatser som vi vet inte fungerar eller är effektiva för att lösa problemen.

– Men när nu strategin finns, gäller det att driva på och förmå EUs medlemsländer att dra sina egna slutsatser och successivt flytta fram positionerna för att få till stånd effektiva och fungerande åtgärder för tackla alkoholproblemen i Europa.

EVA ÅHLSTRÖM

Maktskiftet ger ny alkoholpolitisk spelplan för IOGT-NTO-rörelsen

IOGT-NTOs förbundsordförande har svårt att sia om den nya regeringens alkoholpolitik.

– Det blir nya spelare, nya partier att diskutera med och försöka påverka, säger förbundsordförande Sven-Olov Carlsson och fortsätter:

– Nu är det viktigt att titta på de tongivande aktörerna och se vilka ståndpunkter de intagit, vilka uttalanden de gjort, och se vilka som är på samma linje som IOGT-NTO, vilka som är möjliga medspelare och vilka som är motspelare och komma fram till hur vi ska närma oss dem. Vi har en hel del bra kontakter och hoppas kunna skapa nya relationer.

– Att det är en majoritetsregering förändrar också förutsättningarna. När regeringen väl bestämt sig i en fråga, går förslagen igenom i riksdagen.

Svårt att läsa nya regeringen

IOGT-NTO har tidigare kunnat utnyttja den oenighet som ibland funnits mellan socialdemokraterna och samarbetspartier vänsterpartiet och miljöpartiet, särskilt i fråga om alkoholskatterna. Hur det blir med enigheten eller oenigheten i den nya regeringen är än så länge en öppen fråga.

– Det är inte alldeles enkelt att utläsa vilken alkoholpolitik den nya majoritetsregeringen kommer att bedriva, säger

Sven-Olov Carlsson, IOGT-NTOs förbundsordförande.

Sven-Olov Carlsson. Särskilt som partierna i Alliansen medan de var i opposition gick på olika linjer när det gäller ett så centralt område inom alkoholpolitiken som alkoholskatterna.

– I sin nya roll som statsminister har Fredrik Reinfeldt (m) också uttalat sig för sänkt spritskatt medan folkhälsominister Maria Larsson (kd) tydligt markerat att sänkt alkoholskatt inte står på den politiska dagordningen.

Bra regeringsförklaring

Det är bra att regeringsförklaringen särskilt tar upp alkoholpolitiken och missbruksfrågorna, tycker Sven-Olov Carlsson. Där sägs att regeringen ska arbeta för en minskad alkoholkonsumtion och en mer restriktiv syn på alkohol

inom EU, och enligt Alliansens valmanifest vill de fyra partierna föra en ”restriktiv alkohol- och narkotikapolitik”.

– Det är utmärkt och principiellt viktiga markeringar. Jag utgår ifrån att de båda kristdemokratiska ministrarna i socialdepartementet – socialminister Göran Hägglund och folkhälsominister Maria Larsson – kommer att vara tongivande i regeringen när det gäller att värna en fortsatt socialt inriktad restriktiv alkoholpolitik, där sänkta alkoholskatter inte är något alternativ. Kristdemokraterna är ju det av regeringspartierna som mest konsekvent ställt upp för den restriktiva alkoholpolitiken.

Landsting och kommun

Alkoholpolitik bedrivs inte bara av regering och riksdag utan också av kommuner och landsting. Därför är det enligt Sven-Olov Carlsson viktigt att få med så många som möjligt av IOGT-NTOs distrikt och föreningar i arbetet med att påverka politikerna.

– Vi planerar en kommuntour och siktar på att under ett par år träffa alla kommunledningar, säger han. Vi funderar också på hur vi ännu bättre ska använda Folknykterhetens vecka och distriktsårsmötena för alkoholpolitiska utspel.

– Det är en stor utmaning, men vi har ju lyckats förr!

EVA ÅHLSTRÖM

Nykterister lönediskrimineras på arbetsmarknaden

Nykterister har genomgående lägre lön än de som dricker alkohol. Det visar en färsk undersökning från den amerikanska tankesmedjan Reason Foundation. Kvinnor som inte dricker tjänar i snitt 14 procent mindre och för männen är siffran 10 procent.

Det rapporterar nyhetsbyrån AP. – Att dricka i sociala sammanhang bygger ett socialt kapital, säger ekonomen Edward Stringham vid tankesmedjan till AP. Han menar att de som dricker i sociala sammanhang bygger relationer och adderar namn till

sin kontaktlista, något som resulterar i högre lön.

De som inte dricker hamnar därmed utanför de sociala koder som accepteras och premieras på arbetsmarknaden.

Samma förhållande gäller dock inte för kvinnor som ägnar

sig åt ”socialt drickande”, det vill säga besöker barer minst en gång varje månad – undersökningen visade ingen skillnad i lön mellan kvinnor som besöker barer minst en gång i månaden och de som inte gör det.

PATRIK SANDSTRÖM

Omtvistad alkoholkostnad

20,3 miljarder kronor är samhällets årliga kostnad för alkoholen enligt en ny studie från ett forskarlag vid Stockholms och Lunds universitet. Det är lägre än tidigare beräkningar.

I studien ”Till vilket pris?” beskrivs alkoholens kostnader för sjukdomar och skador, sociala problem, förebyggande arbete, minskad produktion och förluster i livskvalitet.

– Studien är en av de första som beräknar alkoholkonsumtionens sociala konsekvenser som försämrade livskvalitet för alkoholkonsumenterna själva och för andra medlemmar av samhället, säger en av de medverkande forskarna, Klara Hradilova Selin från SoRAD, Centrum för socialvetenskaplig alkohol- och drogforskning.

Kostnader saknas

Studien räknar också med att låg alkoholkonsumtion förebygger vissa kroniska sjukdomar som hjärtinfarkt. Om man inte räknar in dessa positiva hälsoeffekter, som på senare tid blivit starkt ifrågasatta, blir den totala kostnaden 29,4 miljarder kronor, vilket skiljer den avsevärt från de 156 miljarder kronor som nationalekonomen Anders Johnson tidigare räknat fram.

– Ungefär 80 procent av skillnaden beror på att studierna mäter delvis olika saker, säger nationalekonomen Anders Johnson, som i sin senaste beräkning kommit fram till att alkoholen kostar samhället 156 miljarder kronor.

Forskarna bakom den nya

studien har till exempel inte räknat med kostnaden för att tillverka och distribuera alkohol.

– 20 procent beror på skillnader i uppskattning av hur omfattande alkoholskadorna är. Om man gör studierna mer jämförbara och mäter samma sak på likartat sätt, blir kostnaderna i stället 44 miljarder för SoRAD och 70 miljarder för mig, säger Anders Johnson. De största skillnaderna gäller kostnaderna för förtidspensionering, sjukfrånvaro och sjukvård.

SoRADs tidigare chef Robin Room, som var med när studien presenterades, understryker att den är gjord enligt internationella metoder för att kunna jämföras med motsvarande studier från andra länder. Han medger samtidigt att alla beräkningar är försiktiga och att kostnader som inte kunnat beräknas inte har tagits med.

Hälsoeffekter ifrågasatta

Alkoholläkaren Sven Andreasson tycker att studien ger en bra grund för fortsatta studier. Han anser att den här studien underskattar alkoholens andel av kostnaderna för hälso- och sjukvård. Han påpekar också att alkoholens positiva effekter för hälsan är ifrågasatta.

– Ju bättre studier som görs, desto mindre visar sig de

Enligt rapporten ”Till vilket pris?” är samhällets kostnader för alkoholen 29,4 miljarder kronor brutto och 20,3 miljarder kronor netto. Mellanskillnaden på 9,1 miljarder kronor är forskarnas beräkning av alkoholens positiva hälsoeffekter.

GRAFIK: EDUARDO MUTIS

skyddande effekterna vara, säger han.

Sprit- och Vinleverantörsföreningen SVL välkomnar den nya studien.

– Äntligen finns det en mer realistisk studie, även om den också har sina brister, säger

SVLs VD Bertil Swartz.

Nykterhetsrörelsen är, inte oväntat, betydligt mer kritisk.

– SoRAD glömmer barnen, konstaterar Carina Eriksson, ordförande i IOGT-NTOs Juniorförbund JUNIS. I undersökningen räknar man bara med den försämrade livskvaliteten hos vuxna men inte hos barnen, som också får sin livskvalitet försämrad.

– Alkoholen kostar mer än pengar, och det är svårt att sätta en prislapp på barnens lidande.

Underskattning

Ungdomens Nykterhetsförbund har reagerat mot forskarnas alltför försiktiga beräkningar.

– Man verkar ha använt både hängslen, livrem, flytväst och livbåt när man gjort de här beräkningarna, säger UNFs ordförande Robert Damberg. I stället för att göra en riktig uppskattning har man tagit lägsta möjliga siffra. Vad är man rädd för?

– Men det är inte samhällets ekonomiska kostnader som bör stå främst i alkoholdebatten. Det är de stora sociala konsekvenserna som är viktigast. Alkoholens inkräktande på människors liv och frihet kan man inte sätta någon prislapp på.

IOGT-NTOs ordförande Sven-Olov Carlsson anser också att forskarna räknat alldeles för försiktigt.

– En vetenskaplig studie som underskattar alkoholens samhällskostnader kan leda till att även alkoholproblemen underskattas, säger han.

EVA ÄHLSTRÖM

I förra numret skrev Accent om kvinnojouren Alpvillan. Men där framkom inte den kritik och de svårigheter som verksamheten stött på i starten.

Det har gått trögt för kvinnojouren Alpvillan. De har blivit kritiserade i lokalpressen och först efter två månader fick den första kvinnan skyddat boende.

När kvinnojouren Alpvillan i Hultafors utanför Borås öppnade tidigare i höst fick den mycket medial uppmärksamhet. Det var den första kvinnojouren i Sverige som tog emot missbrukare och förväntades svara mot ett väldokumenterat behov. Flera rapporter de senaste åren har påtalat samhällets bristande stöd till våldsutsatta och missbrukande kvinnor.

Därför väcktes det både förvåning och kritik när jouren fortfarande stod tom efter flera veckor. Bland annat skrev Borås Tidning att jourens verksamhet låg nere.

– Det var irriterande, men jag ska göra vad jag kan för att få igång det, säger Nettan Riipinen som har startat och driver kvinnojouren.

Inte förutsatt svårigheterna

Både Nettan och hennes kompanjon Leif Wästfelt, chef för Hultafors behandlingsshem som jouren samarbetar med, har lång erfarenhet av att arbeta med missbruk och våldsutsatta kvinnor. De hade sett behoven, men inte förutsett svårigheterna.

– Vi var inte förberedda på att det skulle vara så här svårt. Jag trodde att vi skulle komma som några helbrägdagörare, säger Leif Wästfelt.

Svårigheten ligger i att fånga upp kvinnorna innan de ångrar sig och går tillbaka till partnern som misshandlar dem. Nettan Riipinen ger ett exempel.

– De ringde från sjukhuset i Borås och sa att det fanns en tjej som ville komma hit. Jag skulle träffa henne tillsammans med socialtjänsten, men hon smet iväg från både sjukhuset och mig. Det gäller att vara på plats och bokstavligen greppa dem när de ringer för det är så mycket

Accent 8/06.

Trögt för första kvinnojouren

“Vi var inte förberedda på att det skulle vara så här svårt. Jag trodde att vi skulle komma som några helbrägdagörare”

LEIF WÄSTFELT, CHEF FÖR HULTAFORS BEHANDLINGSSHEM OCH EN AV GRUNDARNA TILL ALPVILLAN

rädslor inblandade. De är beroende av både mannen och drogerna och är rädda för att bli ensamma i den nya miljön, säger Nettan.

När det inte fungerade tog Nettan två veckors semester för att återhämta sig och tillbaka vid jouren har hon nu tagit emot den första kvinnan.

Förhoppningen är att kunskapen om jouren ska sprida sig och att fler vågar ta

steget fullt och lämna både droger och man bakom sig.

Försiktigt opitimistiska

På länsstyrelsen i Västra Götaland är man försiktigt optimistisk.

– Det behöver finnas specifika boende för de här kvinnorna. Det saknas i dag. Det är ett stort problem och har lyfts fram i flera rapporter de senaste åren. Problemet har varit att man inom socialtjänsten sett missbruket som orsak till våldet och därför inte tagit tillräcklig hänsyn till våldet i sig, säger Birgitta Hettne, socialkonsulent med fokus på våldsutsatta kvinnor.

Rapporterna Birgitta Hettne hänvisar till är Socialtjänstens stöd till våldsutsatta kvinnor (SOU 2006:65) och Mäns våld mot missbrukande kvinnor som gavs ut av Mobilisering mot Narkotika 2005.

CARL MAGNUS HÖGLUND

“Det är svårt att fatta att bara för att han fyllt 18 ska jag inte få veta vad som händer.”

MARGARETA NYSTRÖM, FÖRÄLDER TILL F.D. MISSBRUKANDE SON OCH MEDLEM I FMN, FÖRÄLDRAFÖRENINGEN MOT NARKOTIKA

Ett stort svart hål öppnas. Din son, din dotter, går på droger. Och ur det svarta stiger tusen frågor upp. Allra överst lägger sig den största: Varför? Är det för att vi skilde oss? För att vi grälar? För att jag jobbat så mycket? För att jag skrek åt honom den där gången? Varför?

– Man söker orsaker, säger Margareta Nyström. Jag trodde ett tag, på fullt allvar, att min son knarkade för att jag tvingat honom på pottan när han var liten. Det var det enda jag kunde komma på där jag behandlat honom och hans syster olika. Hon är bara två år yngre och har aldrig sysslat med droger. Inte vår yngsta pojke heller.

Margareta är medlem i FMN, Föräldraföreningen Mot Narkotika, i Uppsala. I många år var hon också ordförande. Under den tiden försökte hon påverka socialsekreterarna. Sekretessen kan ibland ta sig absurda uttryck, tycker hon. Man kanske vet att sonen eller dottern är aktuell hos en viss handläggare, men man kan inte ens få veta om de lever.

– Mest frustrerande är det när ungdomarna är mellan 18 och 25. Vi tycker ju att de fortfarande är små. De bor ofta hemma. Man har fortfarande försörjningsplikt. Det är svårt att fatta att bara för att han/hon fyllt 18 ska jag inte få veta vad som händer.

– Jag brukar uppmana föräldrarna att försöka få en bra dialog med socialsekreteraren. Då får man veta mycket mer än om man bråkar. Och det har blivit bättre. Föräldrarna ses oftare som en resurs nu än för några år sedan, säger hon.

JAG TRÄFFAR MARGARETA tillsammans med en annan medlem i FMN, Håkan. Margareta har hunnit få ordentlig distans till sonens missbruk. Han är vuxen nu och drogfri sedan länge. Men Håkan är mitt i en skör, trevande, nyss påbörjad vandring tillsammans med sin son.

Efter åtta-nio år av dålig, ibland obefintlig, kontakt stod Jesper plötsligt där. Han kom till Håkan, ►

Maktlös

NÄR MAN INTE LÄNGRE FÅR HJÄLPA SITT BARN

- Jag vill bara veta om min dotter lever.
- Tyvärr, det kan jag inte svara på.
- Ni har min son i förvar, när kan jag besöka honom?
- Jag kan inte bekräfta att han finns här.

Dottern eller sonen har fyllt 18. Telefonsamtal och frågor studsar plötsligt mot en kompakt mur – sekretessen. Ändå är familjen ett viktigt stöd för den som försöker sluta med droger.

“Vi skilde oss när han var sex år. Han var mycket hos mig först, men plötsligt ville han inte. Jag försökte få gemensam vårdnad, men det gick inte.”

HÅKAN VARS SON JESPER ÄR PÅ VÄG UT UR SITT MISSBRUK OCH DE HAR BÖRJAT ÅTERUPPRÄTTA KONTAKTEN.

- som bor på landet, fast besluten att lämna droglivet. Det var på juldagen förra året. Samtidigt bytte han mobilnummer och gjorde sig onåbar för gamla kompisar. Jesper berättar i ett telefonsamtal, öppet och engagerat. Han är 23 år nu och utbildar sig till kock. Det har han velat bli sedan han var liten.

– Ibland är jag rädd att åka dit igen, säger han. Det här är att kämpa hela livet. Men genom öppenvård, plugg och jobb kan jag hålla mig drogfri. Pappa har varit med till öppenvården några gånger, på familjesamtal. Det är bra, för vi har inte den bästa kontakten. Men vi bygger upp den nu, även om vi inte pratar så mycket nu heller. Kanske skulle pappa vilja prata mer, men jag lider inte av det. Han finns ju där ändå. Vill jag prata kan jag göra det.

Djuren - hundar och katter - betyder också mycket för Jesper nu.

– Jag är ute och går med dem, leker med dem. De ger mig kärlek. Och ett lugn. Speciellt en av katterna. Hon var unge när jag kom hit och var mycket med mig. Jag blir så lugn när hon kommer. Jag pratar med katterna. De svarar inte, men de förstår. Och de ställer inte så mycket frågor.

HÅKAN HAR OFTA KÄNT ATT han tvingats stå vid sidan av Jespers liv.

– Vi skilde oss när han var sex år. Han var mycket hos mig först, men plötsligt ville han inte. Jag försökte få gemensam vårdnad, men det gick inte.

Det han gjorde när han började misstänka droger var att ta kontakt med skolsköterskan och be henne skicka Jesper till provtagning.

– Jag minns det där, berättar Jesper. Jag gick i åttan. Skolsköterskan pratade med mig, och jag fick lämna prov. Jag var jäkligt förbannad. Jag tänkte absolut inte att de var rädda om mig, bara att de la sig i och jävlades med mig.

Långa perioder – år ibland – hade de ingen kontakt alls. Men när Jesper var på Hassela behandlingshem, ringde Håkan.

– Det kändes rätt bra att han ringde, säger Jesper nu. Jag var 16 år, och då hade vi inte pratat på två

år. Jag trodde nog att han inte brydde sig om mig.

Jesper är blandmissbrukare. Han brukade blanda olika droger med målet att bli så ”bäng” som möjligt. Han gick in i sig själv och kom bort från problem. När jobbiga känslor tog vid fortsatte han för att få bort dem också. Men depressionerna och paranoiorna blev också fler.

– Jag trodde att folk var ute efter mig, att de sågade sig in i lägenheten. Jag gömde mig i skogen. Jag tänkte ofta att jag borde sluta, men inte förrän då, i julas, bestämde jag mig. Jag hade blivit misshandlad dagen innan och kände att nu var det nog.

DET ÄR TUFFT ATT SLUTA med droger, och ungdomar - även de äldre - behöver stöd av sina föräldrar, anser Eva Köpman, enhetschef på Ungdomscent-

Håkan har ofta känt att han tvingats stå vid sidan av sonen Jespers liv. Nu är han tacksam för att Jesper själv bestämt sig för att återuppta kontakten.

rum i Uppsala. Dit kommer ungdomar för provtagning och samtal. Om de är under 18 kontaktas alltid föräldrarna. Men Eva Köpman anser att man inte ska stirra sig blind på 18-årsgränsen.

– Det finns mogna 16-åringar och mycket omogna 20-åringar. Ungdomar som blivit drogberoende fastnar i ett tonårsbeteende. Droghmissbruk konserverar. De som hållit på länge är ofta mycket omogna, säger hon.

– Om det finns ett uppenbart missbruk och ingenting händer måste vi anmäla till socialtjänsten, berättar Eva Köpman. Då kontaktas föräldrarna i samband med utredning, även om ungdomarna är över 18. I det läget är det många som vill ”ha bollen”, tala med sina föräldrar själva och ta med dem till samtal.

Eva Köpman understryker att det är viktigt att föräldrarna visar att de bryr sig, att de gör saker tillsammans med sitt barn och försöker hitta tillfällen att prata. Föräldrarna behöver veta vilka uttryck abstinensen kan ta sig, så att de kan hjälpa sitt barn att stå ut tills det blir bättre. Och de måste vara beredda på att gamla kompisar försöker ta kontakt.

– Kompisarna brukar inte gilla att någon som hållit på länge försöker sluta, säger hon.

ATT FAMILJEN ÄR VIKTIG för den som lyckas sluta och hålla sig drogfri får stöd i en undersökning som Katrin Cárdenas gjort. Hon studerar till socionom och har intervjuat ungdomar som varit drogberoende och haft kontakt med Ungdomscentrum i Uppsala. Föräldrar som stöttar, men inte fördömer, ►

– Försök att få en bra dialog med socialsekreteraren, är Margareta Nyströms råd till andra föräldrar. Då får man veta mer än om man bråkar.

Det spelar ingen roll att han fyllt 18. För mamma och pappa är han ändå alltid deras lilla barn, som de vill skydda och hjälpa.

“Din son knarkar och du fattar inte ett skit.”

MARGARETA NYSTRÖMS
DOTTER.

► ger det bästa stödet, anser de ungdomar hon intervjuat. I något fall har föräldrarna faktiskt varit ett stöd utan att veta om det. De fick aldrig kännedom om dotterns drogmissbruk. Men bara tanken på hur oroliga de skulle bli om de visste, hjälpte henne att sluta.

FMN HAR EFTER HAND VIDGAT verksamheten till att också stötta till exempel syskon, pojk- och flickvänner, far- och morföräldrar. Ofta ser och vet syskon betydligt mer än föräldrarna, förklarar Margareta Nyström.

Det var dottern som till slut öppnade hennes egna ögon för att sonen var missbrukare. Då var han 19 år och trots många indikationer hade Margareta inte insett vad det var frågan om.

– Vi hade ett av våra sällsynta gräl, min dotter och jag, berättar hon. Vi stod i köket. Plötsligt stampade hon i golvet och skrek åt mig: ”Din son

knarkar och du fattar inte ett skit!”. Hon tyckte att hon gett oss signaler, men vi hade inte uppfattat dem. Hon hade burit på detta i sex år. Redan när hennes bror var 13 år hade han testat marijuana.

Jesper var också bara 13 år när han började. Han minns det tydligt. Det var sommar.

– Vi satt ett gäng kompisar och grillade. Några rökte hasch, och då var det naturligt att jag också provade. Jag var nyfiken. Jag mådde bra och tyckte att jag hade hittat min grej. Mamma ifrågasatte, men det var mest tjafs, inga riktiga samtal.

Så här efteråt har han svårt att se vad hans egna föräldrar kunde ha gjort då. Han ville inte lyssna på vuxna över huvud taget.

– I den åldern fattar man inte att man kanske gör andra besvikna. Jag tänkte bara att de var emot mig. Men om jag skulle få egna barn som hamnar i den situationen så vet ju jag mer än mina föräldrar gjorde. Jag har varit där. ■

När sekretessen gör mer skada än nytta

Den tystnadsplikt som sekretesslagen föreskriver är till för att skydda oss. Alla vuxna människor ska ha rätt att få sin integritet värnad i kontakt med myndigheter. Och vuxen är man i Sverige - i lagens mening - när man fyllt 18. Men när det gäller droger kan lagen vara ett hinder.

– För oss som vill hjälpa unga att sluta med droger är det inte bra att lagen finns, anser Lasse Olsson som driver en öppenvårdsmottagning för missbrukare över 18 år i Uppsala.

– Det enda sekretessen är bra för är missbrukaren och missbruket, säger han. Vi pratar om människor som sakta men säkert håller på att ta livet av sig. Om man kommit in i en behandling som bygger på tillit är det en annan sak. Då är det befogat med sekretessen. Men när jag känner att den blir ett hinder i behandlingen, måste jag försöka komma vidare och gå runt den. Jag kan, utan att bryta mot sekretessen, bjuda in familjer till samtal.

Staffan Olsson, föreläsare, debattör och författare till flera böcker i ämnet, har en något annan infallsvinkel. Han har ofta pekat på olika komplikationer i tillämpningen av lagen, men i grunden tycker han att det är bra att den finns, och han tycker inte att den ska ändras.

– Sekretessen kan också vara ett stöd för den som vill söka vård för sitt missbruk och vara säker på att uppgifterna inte sprids. Och i de allra flesta fall tror jag att det är möjligt att mötas ändå. Många ungdomar inser så småningom, även om man kan få vänta på tillfället, att det viktigaste stödet de kan få är det föräldrarna kan ge.

– **DET ÄR EN GRADSKILLNAD** mellan en 12-åring och en 14-åring. Men mellan en 17-åring och en 18-åring är det en artskillnad, säger Staffan Olsson. Plötsligt är föräldrarna som vilka medborgare som helst och har inte mer rätt till insyn än andra. De tycker förstås att det är drastiskt. De har fortfarande ekonomiskt ansvar. Men någonstans måste

gränsen dras. Och det finns många föräldrar som fortfarande, när deras barn är 30, betraktar dem som barn.

Staffan Olsson menar också att lagen inte är så kompromisslös som den kan verka. Den innehåller många bestämmelser som kan bryta igenom sekretessen. Men den behöver tolkas klokt i enskilda situationer. Exemplet med mamman som ville veta om dottern levde, belyser en situation som tyvärr är alltför vanlig, menar han.

– Lagen tillåter att uppgifter som kan röjas ”utan men” för den enskilde kan lämnas ut. I ett fall som det här bör socialsekreteraren göra en klok bedömning. Kan det vara till men för dottern om mamman får veta om hon lever? Knappast. Föräldrarna vet ju redan hur deras barn har det. Och socialsekreterarna vet att föräldrarna vet.

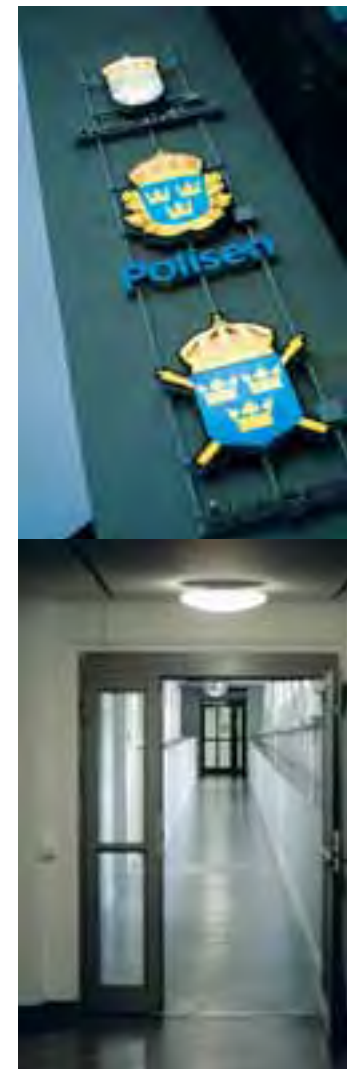
– Problemet är att många inom socialtjänsten har för grunda kunskaper om sekretess och inte kan förhålla sig till detta. Det är allvarligt. Då tar man det säkra före det osäkra och håller på sekretessen.

EVA KÖPMAN PÅ Ungdomscentrum håller med om att det fortfarande råder stor osäkerhet om vad som får sägas och inte, även mellan olika myndigheter. En överdriven rädsla för att överskrida sekretessen går ibland ut över enskilda människor, tycker hon. I sin egen vardag försöker hon så ofta som möjligt få ett samtycke från ungdomar över 18 för att kunna kontakta föräldrarna.

– Man måste vara tydlig mot en ung person om varför det är viktigt att föräldrarna kommer med i ett samtal. Kan man träffas tillsammans blir det tydligt för honom eller henne hur man pratar med föräldrarna, säger hon. ■

“Det är en gradskillnad mellan en 12-åring och en 14-åring. Men mellan en 17-åring och en 18-åring är det en artskillnad.”

STAFFAN OLSSON, FÖRELÄSARE, DEBATTÖR OCH FÖRFATTARE

Hos polisen råder sekretess. Föräldrarna får inte veta om deras barn finns där, inte om barnet fyllt 18.

Nykter krogkung gillar inte berusade gäster

Lalle Morberg är krogägare och nykterist. Han ogillar fulla människor, men brinner för att starta nya restauranger.

Han kallas Avenyns nyktre krogkung. Ett epitet som han inte riktigt gillar. För egentligen tycker han att det är poänglöst att göra stor affär av huruvida han väljer eller inte väljer att dricka alkohol. Det är ett privat ställningstagande.

– Egentligen är det lika ointressant om jag dricker alkohol eller inte, som om jag gillar broccoli eller inte. Bägge säger lika lite om hur jag är som person, säger han.

Samtidigt vill han gärna visa att det går att vara nykterist och arbeta i krog- och nöjesvärlden. Att människor inte alltid låter sig placeras in i färdiga fack.

– Jag inser att mitt ställningstagande inte är så politiskt korrekt. Men jag har aldrig utgett mig för att vara ett rättesnöre för andra. Man kan vara nykterist utan att för den skull vara präktigast i världen. Jag har haft otroligt kul. Jobbat på krogar, rymt till USA och gjort massa knäppa saker. Det går att välja och vara nykter och samtidigt leva ett sådant liv.

LALLE MORBERG, ELLER Lars-Erik, som han egentligen heter, har jobbat i restaurangbranschen i hela sitt liv. Första jobbet var på Prisma i Örebro som servitör. – Jag var ju ändå alltid där. Jag älskade nämligen att dansa. Eftersom jag var helnykterist var det inte så kul att hänga i baren. Dessutom märkte jag snart att tjejerna uppskattar en nykter kille som gillar att dansa.

Sedan dess har han jobbat som diska-re, servitör, bartender och hovmästare, både i Sverige och utomlands. I slutet på 1980-talet köpte han sin första krog, Roccad i Vänersborg. Nästa krogövertag var GG12 på Avenyn i Göteborg som han gjorde om till Joe Farellis. 2001 tog han och hans affärspartners över Hard Rock Café i Stockholm. Tre år senare öppnade de en likadan restaurang i

Göteborg, och i år var det dags för ännu ett Hard Rock Café på Karl Johann i Oslo.

– Jag tycker om att sätta igång saker, berättar Lalle Morberg. Tack och lov har jag duktiga människor runt om kring mig som ser till att jag bygger en ny krog om året, istället för tre...

Han har aldrig gått någon formell utbildning, ändå driver han fyra krogar som tillsammans omsätter 200 miljoner kronor. Det har också inneburit stora satsningar. Bara ombyggnaden av Hard Rock Café på Avenyn gick på 40 miljoner kronor. ”Antagligen det dyraste restaurangbygget i Sverige”, tippar han.

– Egentligen är det ju helt osannolikt. Någon med gedigen ekonomisk utbildning hade aldrig vågat satsa så stort. På så sätt kan utbildning vara begränsande. De häpnadsväckande resultaten görs ofta av dem som vågar töja lite på gränserna. Samtidigt har jag ju aldrig varit ensam utan en del av ett team.

TROTS ATT HAN ALLTID har jobbat i krogvärlden har Lalle Morberg aldrig ens sippat på en öl. Det var något han bestämde sig för tidigt. Farfar var alkoholist och pappa nykterist.

– I vår familj har det aldrig funnits några förbud mot att dricka alkohol. Men jag har präglats av pappa och tyckt att han varit en schysst farsa. Jag ville bli som han.

Ingen av Lalles syskon har valt att bli nykterister. Inte heller hans fru är nykterist. Ändå har han aldrig känt sig det minsta frestad att pröva. Att bli nykterist var ett ställningstagande han gjorde för livet, och nu har det blivit en del av hans identitet.

– Jag tror inte att jag hade haft ett så roligt liv om jag inte hade varit nykterist. Men jag kan också se att det finns en räds-la för att våga prova. Jag brukade vara en av de vildare på festerna, vad skulle hända om jag dessutom var onykter?

Att tjäna pengar på alkohol och samtidigt vara nykterist ser han inte som något problem. Även om han själv har sett

FAKTA/LARS ERIK MORBERG

■ Ålder: 46 år Familj: Fru. Dotter, 14 år.
Son, 9 Bor: Villa utanför Göteborg
Utbildning: Gymnasium Åter: Hamburgare
Dricker: Vatten

avigsidorna av alkohol i sin egen familj, tycker han inte att han nu bidrar till andras elände.

– Jag tror inte att folk blir alkoholister på krogen. Jag tror snarare att ett socialt drickande kan behövas. Det finns de som

“Man kan vara nykterist utan att för den skull vara präktigast i världen. Jag har haft otroligt kul och gjort en massa knäppa saker. Det går att välja att vara nykter och samtidigt leva ett sådant liv.”

LALLE MORBERG, KROGÄGARE OCH NYKTERIST

behöver en öl eller ett glas vin för att visa lite mer av sin personlighet och inte vara så introverta. Om alkoholen gör att du blir dum, ska du låta blir. Blir du glad och rolig så är det ok. Jag tror på den fria viljan och att var och en kan ta ansvar för

sig själv, utan att jag som nykterist ska sätta mig på höga hästar och tala om att de ska vara som jag.

Lalle Morberg är emot förbud i stort. Förbud får oftast motsatt effekt menar han. Som lördagsgodis. I stället tror han

Lalle Morberg är vd och huvudägare till Hard Rock Café i Stockholm, Göteborg och Oslo, samt Joe Farellis i Göteborg.

– Jag har ett liberalt förhållningssätt till alkohol. Men jag gillar inte folk som blir fullfulla eller dumfulla. Många blir förvånade över att jag själv aldrig har druckit, men jag har aldrig känt någon längtan att prova.

på förtroende och att försöka vara ett gott föredöme.

– Jag vet barn som bara får spela tv-spel och äta godis på lördagarna. Vad tror du att de gör hela lördagarna? Sitter inne och spelar tv-spel och käkar godis som galningar. Även om det råkar vara den vackraste dagen på året. Även om de kanske egentligen ville göra något annat.

Även om han inte moraliserar över alkohol i stort, vill Lalle Morberg ha en ansvarsfull hållning inför sina gästers drickande. Ingen som är berusad blir serverad, och det finns gott om alkoholfria alternativ. Dessutom är han noga med att personalen inte ställer sig på andra sidan bardisken efter avslutat pass.

– Det här är en arbetsplats. Det finns en fara om de anställda ser varandra som en familj och festar tillsammans efter arbetets slut. Vi delägare sätter ju oss inte heller i baren när dagen är slut.

EGENTLIGEN ÄR DET VARKEN maten eller drycken som Lalle Morberg tycker är viktigast för ett lyckat restaurangbesök, utan upplevelsen.

– Musiken, bemötandet och samtalet, att förmedla en glad känsla. Det är mötet mellan människor som får jorden att snurra medan maten får oss att överleva.

Ett besök på Hard Rock Cafe är också en upplevelse. Rockmusiken dånar ur högtalarna, och väggarna är täckta av föremål och kläder som har tillhört kända artister. Maten är amerikansk, stämningen lättsam.

– Hos oss är det viktigt att servitriserna har ett personligt tilltal. Att gästerna ska ha trevligt och kanske få en kort pratstund. Att servitriserna främst ska finnas i bakgrunden, det får stå för finkrogarna. ■

Soullight serverar bara alkoholfritt i baren

På Soullight i Malmö kan man dricka öl och vin men ändå ta bilen hem. Till skillnad från andra pubar är alla drycker alkoholfria.

För Kerstin Johansson och Tony Nilzon är Soullight en dröm som blivit verklighet, en pub och ett café för en alkoholfri livsstil.

– Det här är något jag funderat på i många år, berättar Tony Nilzon som startat den alkoholfria puben Soullight tillsammans med sambon Kerstin Johansson.

Kerstin och Tony strålar ikapp när de berättar om sina tankar innan drömmen blev verklighet. De flesta konditorier stänger tidigt, och på pubarna är gästerna berusade. De ville skapa en mötesplats för en alkoholfri livsstil med generöst tilltagna öppettider. En pub och ett café där man umgås, fikar, äter en lunchmacka, visar sina konstverk, ser film och samtalar. Men samtidigt ett ställe där man är nykter både när man kommer och när man går.

KERSTIN BLEV TRÖTT på kvällarnas och nätternas uteliv. Hon var ofta arg på allt fylleri när hon gick hem från en pub.

– Jag har nog alltid varit den som hellre satt på kaffekannan i stället, säger hon med ett stort leende.

Förr drack Tony mycket öl när han kom hem från jobbet. Men år 2000 bestämde han sig för att lägga om livsstil helt och hållet. Han satte punkt för allt ölande. Livet bör innehålla något annat och mer, se annorlunda ut.

Den ene fikasugne efter den andre kliver in på Soullight. Kerstin och Tony sät-

På Soullight är det bara alkoholfritt som gäller.

ter igång att bre mackor för brinnande livet. Kaffe, läsk och alkoholfri öl serveras i flygande fläng.

Lokalen är ljus och fräsch. Den eleganta disken med glänsande yta av koppar har övertagits från en pub med fullständiga rättigheter. Mitt på golvet står ett biljardbord. Ett tjugigt schackspel finns för dem som vill ägna sig åt en annan variant av strategiskt tänkande.

Filmkvällar och sammankomster annonseras på väggen. På en hylla samlas böcker med information från IOGT-NTO. Ventilationssystemet är nytt liksom köksutrustningen och stora delar av inredningen. Kerstin och Tony har lagt ner massor av jobb på att inreda sin pub, det förstår man.

När det blivit lite lugnare vid disken

kan samtalet med eldsjälarna bakom den nya puben fortsätta.

– Ge mig en lokal, ett biljardbord och ett alkoholfritt öl så startar vi, brukade Tony säga, berättar Kerstin och skrattar.

Och så blev det. Lokalen hittade Tony på Internet. Nästa steg var att leta efter bord, stolar, biljardbord och serveringsdisk, skaffa all utrustning och ansöka om de tillstånd som krävs. Tony arbetar nu med Soullight på heltid, medan Kerstin har kvar sitt lärarjobb och rycker in på kvällarna.

ATT BESTÄMMA UTBUDET av mat och dryck krävde en hel del tankemöda. Kerstin har ett förflutet som kokerska, så den erfarenheten kom väl till pass.

– Vi har haft föräldrapar med barn här.

Tony Nilzon har startat den alkoholfria puben Soullight tillsammans med sambon Kerstin Johansson.

“Så bra att det finns eldsjälar! Ett ställe som detta behövs verkligen. De som driver det här stället visar upp ett alternativ för de unga här ute.”

JAN WALLIN, GÄST PÅ SOULLIGHT

Skål säger Tony Nilzon. Förutom att han driver Soullight är han ledamot i IOGT-NTOs distriktsstyrelse i Skåne.

Och gravida. Några har sagt att de inte har lust att gå till de vanliga ställena, berättar hon.

Den alkoholfria puben har fått stor uppmärksamhet. Norska och danska medier har berättat om den. Folk från

andra delar av landet har varit på besök. En man blev så inspirerad att han tänker starta något liknande i sin hemstad.

Soullight började som ett discussionsforum på internet. Tony sökte kontakt med andra som ville diskutera

existentiella frågor inom en begränsad grupp. Han och Kerstin blev värd och värdinna för discussionsgruppen. Det var så de blev bekanta med varandra. Nu är båda medlemmar i IOGT-NTO, Tony är dessutom ledamot i distriktsstyrelsen.

– **DET MEST FANTASTISKA** är alla mötena med människor. Varje dag är unik, säger Tony och ser väldigt glad ut.

Kerstins och Tonys satsning kan säkert komma att betyda mycket för närmiljön i stadsdelen Kirseberg. En av gästerna, Jan Wallin, som bor i närheten framhåller just det:

– Så bra att det finns eldsjälar! Ett ställe som detta behövs verkligen, alla trivs inte på fritidsgårdarna. De som driver det här stället visar upp ett alternativ för de unga här ute. ■

Kay Så som i Pollak

Kontrasten mellan ljus och mörker i livet är inget att sträva efter, tycker filmskaparen och författaren Kay Pollak, aktuell med filmen "Så som i himmelen". Helst skulle han vilja leva i glädje hela tiden, varje dag. Ofta lyckas han. Men också han kan bli arg.

"När han kommer tillbaka är luften så tjock att den kan skäras med kniv."

Det börjar inte så bra. Jag inleder nämligen intervjun med att påstå att Kay Pollaks prisbelönta och Oscarsnominerade film "Så som i himmelen" har fått lite blandat kritik. Publiken älskar den, men åtminstone en recensent har kallat den en banal propagandafilm för Pollaks föredrag om att leva i glädje.

Vad tänker han om det?

Här reser sig Kay Pollak plötsligt i sin fulla längd och lämnar utan ett ord rummet. När han kommer tillbaka är luften så tjock att den kan skäras med kniv.

– Kritiken har inte varit blandad. Filmen har höjts till skyarna av de flesta recensenter och jag har fått en obeskrivlig mängd med brev och mejl från människor som blivit djupt berörda av filmen och som berättar att den har förändrat deras liv. Att du påstår att filmen fått blandad kritik är felaktigt och det gör mig väldigt upprörd, säger han.

Under de minuter som denna spända inledning pågår förblir Kay Pollak leende och lugn, men att han är irriterad går inte att ta miste på. Så pass irriterad att han säger att vi bör avbryta om samtalet bara ska kretsa kring en skribents åsikter.

En lång stund ligger denna min kommentar mel-

lan oss som en mur, något som Kay Pollak också tar upp under intervjuens gång. Men nu som något ganska positivt, sedan han har hunnit reflektera lite.

– Jag processar det hela tiden, medan vi pratar med varandra, säger han och viftar med handen som för att visa hur energierna löper mellan oss över bordet.

Blicken är fast och genomskådande, ständigt fokuserad på den han talar med.

– Det här är en utmärkt övning i det jag lär ut på mina egna föredrag. Att försöka förstå varför man blir arg och att man själv kan välja hur man tänker kring en jobbig situation, att man kan välja glädje i stället för ilska och bitterhet, säger han.

EFTER DET RULLAR SAMTALET på förunderligt bra. Kay Pollak ler och skrattar ofta, sträcker ut sin gängliga kropp i stolen där han sitter, lutar sig ömsom framåt och bakåt. Han tycks vara i ständig rörelse, samtidigt som han är hundra procent koncentrerad och lyssnande. Han besitter också en sällsynt förmåga att skapa välbefinnande. Jag känner mig sedd, omtyckt och kvicktänkt. Den katastrofala inledningen till trots. ►

Kay Pollaks arbetslya är en explosion av kreativitet, där utkast till både föredrag och filmscener sitter uppklistrade på väggarna.

Mikael Nyqvist som dirigenten Daniel i Kay Pollaks "Så som i himmelen".

Skådespelaren Michael Nyqvist, huvudrollsinnehavare i "Så som i himmelen", om Kay Pollak:

Kay Pollak är som regissör oerhört intensiv, krävande och ambitiös, kanske den mest ambitiöse jag har träffat. Han ger sig inte förrän han har fått ut det allra bästa ur alla skådespelare och man vet när man kommer på morgonen att det kommer att bli riktigt bra, för Kay nöjer sig inte med mindre. Han är en tuff regissör som vet vad han vill och ser till att få det. Det är jobbigt, för man måste alltid pressa sig till det yttersta, men samtidigt är det enormt inspirerande och lärorikt.

"Jovisst får man det. Jag har inte alla svar. Att välja glädje betyder inte att man ska låta någon trampa på sig. Allt har i grunden med min självbild att göra."

KAY POLLAK

Karismatisk är ett ord som beskriver Kay Pollak bra.

Karismatisk är också dirigenten Daniel, huvudpersonen i hans film från 2004 "Så som i himmelen", som hittills har setts av minst 1,5 miljon svenskar och som har sålts till 40 länder.

– Men Daniel är ingen Kristusfigur, trots att han kommer som en frälsare till den norrländska byn. I själva verket är Daniel den som har mest att lära, den mest isolerade och socialt handikappade, säger Kay Pollak.

Han har funderat mycket kring vad det är i filmen som människor blir så berörda av och han gissar att svaret finns hos den misshandlade Gabriella.

– Hon upptäcker att livet faktiskt är hennes, att detta är hennes stund på jorden. Det är nog den djupa önskan vi alla har, att livet är vårt och att vi är vackra och värdefulla precis som vi är. Tyvärr är det så många som inte värdesätter sig själva och som inte lever de liv de vill leva. Man tänker att "om bara" eller "nästa år", då ska jag. Men livet är ju här och nu. Filmen pekar på detta och det smärta och berör, säger Kay Pollak, som också menar att filmen är universell på många vis och att den enkelheten når fram till publiken.

– Filmen skulle kunna utspela sig varsomhelst, i en by på Sicilien likaväl som i en amerikansk bondhåla. Historien i sig är en klassisk hjälteberättelse, om en man som lever i "den gamla" världen, återvänder till sitt ursprung och får en ny möjlighet att lära sig att älska. Rollfigurerna är tydliga, liksom filmens byggstenar och struktur. Kanske är det därför den lämpar sig så bra för allmänmänniskliga diskussioner.

JUST DETTA HAR IOGT-NTO tagit fasta på och har nu dragit igång studiecirkel i hela landet, med filmen som utgångspunkt.

– Jag är väldigt glad och tacksam över samarbetet med IOGT-NTO. Jag håller med om att filmen lämpar sig bra för diskussioner. Den berör ju många universella frågor, som huruvida synd finns, om att ta ansvar för sitt liv och inte se sig som offer för

andra och om att var och en av oss har en inre gåva.

Att ta ansvar för sitt liv och sina handlingar är kanske det som Kay Pollak sätter allra högst på listan, när han på skolor, myndigheter och företag föreläser om att välja ett liv i glädje – och i den bemärkelsen är filmen en spegling av hans egna erfarenheter.

För 20 år sedan levde han som de flesta av oss. Han retade upp sig på småsaker, gnällde och mådde dåligt, eftersom hans ofta ansåg att det som skedde berodde på andra. Insikten om att man själv har ansvar för sitt liv kom dock inte som en blix från en klar himmel, utan gradvis.

– Det var en process, ett lärande. Jag träffade min nuvarande fru och fick tre barn med henne. Och jag skrev två böcker. De var nödvändiga att skriva, för att jag skulle förstå mig själv. Någonstans där upptäckte jag en tacksamhet över livet och över det jag fått. Jag fick insikt om att jag inte måste vara ett offer och att jag kan välja hur jag vill förhålla mig till allt som händer, säger Kay Pollak.

MEN ÄR INTE DET LÄTT att säga när man är frisk och har det bra, ekonomiskt och socialt? Får man inte blir förbannad och skylla på någon, som faktiskt kanske har förstört för en?

Kay Pollak skrattar.

– Jovisst får man det. Jag har inte alla svar. Att välja glädje betyder inte att man ska låta någon trampa på sig. Allt har i grunden med min självbild att göra. SE bara på Gabriella i filmen. Det är först när hon väljer att se på sig själv på ett annat sätt, när hennes självkänsla växer, som hon kan ta ansvar för sitt liv – och då lämna den man som misshandlar henne. Jag vet ju inte heller hur jag skulle reagera om jag drabbades av en hemsk katastrof. Men för mig har det ändå blivit en sanning att jag i varje stund kan välja att inte fastna i bitterhet eller ilska. Ta Nelson Mandela, en fantastisk förebild. Så många år i fängelse och ändå predikar han förlåtelse. Han är inte bitter. Men jag tror att det är viktigt att också förlåta sig själv för att man inte alltid kan tänka positivt. Det måste få vara okej att bli för-

**FAKTA/
KAY POLLAK**

Namn: Kay Pollak

Född: 1938

Bor: I lägenhet i Sundbyberg, Stockholm

Familj; Hustrun Carin, barnen Jenny, 37, Mattias, 17, Johanna, 13 och KlaraMaria, 11. Två barnbarn.

Bakgrund: Fillic i matematisk statistik. Regissör och manusförfattare till filmerna Elvis, Elvis (1976) Barnens Ö (1980) Älska mej (1986) och Så som i himmelen (2004). Har skrivit självhjälpsböckerna "Att växa genom möten" samt "Att leva i glädje". Håller föredrag och kurser om individuell utveckling.

Positiva egenskaper: Noggrann, enveten, analyserande.

Negativa egenskaper: Jag tänker inte så. Jag ser inte "brister" hos mig själv eller andra som egenskaper.

“Detta lever kvar i vår tid som en oförmåga att älska oss själva. Och ur detta härrör många av våra problem. Alkoholism är bara ett exempel. Men jag är övertygad om att människans naturliga tillstånd är glädje, inte lidande.”

KAY POLLAK

► bannad eller besviken. Bara man inte fastnar där. Då går man under.

Lever han själv som han lär?

– Haha, jag försöker i alla fall, säger Kay Pollak och poängterar att livet ständigt är fullt av nya möjligheter att tänka ljus i stället för mörker. En personlig metafor för just detta är ”skorna i hallen”.

– Jag kunde reta ihjäl mig på alla skor i hallen, all röra. Sedan insåg jag att så länge jag hade skorna i hallen att reta mig på, så slapp jag på ett fuffigt sätt att ta ansvar för att vara i min egen ”storhet”. Det som skrämde mig allra mest var att bejaka den fantastiska, unika människa jag är. När jag mer och mer vågade göra det, försvann också problemet med skorna. Jag var ju faktiskt den som kunde välja känsla inför skorna i hallen.

NÅGONSTANS HÄR ANSER Kay Pollak att kärnan till människors svårighet att leva i glädje ligger.

– Det finns ett helt tankesystem i vår kultur, som säger att vi inte ska tro att vi är något, att ingen är former än någon annan. Det bottnar i religionen som predikade om den straffande guden och som kallade oss ”fattiga, syndiga människor, födda i synd”, i syfte att hålla oss på mattan, säger Kay Pollak och kan inte låta bli att skratta åt det absurda i att vi skulle vara födda syndiga.

– Detta lever kvar i vår tid som en oförmåga att älska oss själva. Och ur detta härrör många av våra problem. Alkoholism är bara ett exempel. Men jag är övertygad om att människans naturliga tillstånd är glädje, inte lidande.

Men är det inte så att man inte kan känna sann glädje om man inte upplevt smärta?

– Nej, varför måste det vara så? utbrister han.

Så tystnar han ett ögonblick, funderar.

– Kanske behövs kontrasterna i livet. För egen del är det nog så att jag inte hade kommit till insikt, om jag inte hade upplevt svårigheter. Några kanske måste slå i botten, för att vända och komma ut på andra sidan.

Kay Pollaks första vändning kom när han lämnade jobbet som universitetslärare i matematisk statistik, för att ägna sig åt teater.

– Jag kände att matematiken inte skulle göra mig lycklig. Redan i Umeå, där jag då bodde, höll jag på med amatörteater och när jag flyttade till Stockholm fortsatte jag att spela och regissera. Det gav mig en enorm energi! Jag började göra barnprogram på teve och så småningom kunde jag göra min första film.

När jag undrar om filmetablisemanget vände honom ryggen efter filmen ”Älska mej” 1986, tycker Kay Pollak att det är ett märkligt sätt att se på saken. Vad etablisemanget tänkte eller skulle ha tänkt om han då fortsatt att göra film, vet varken han eller någon annan.

– Det var mitt val. Jag var trött på att göra film, det var en sådan kamp. Jag önskade en förändring i mitt liv, säger han.

Nåväl, återkomsten till filmvärlden visade sig bli en framgångssaga. Och den här gången blev han inte lika sliten som under tidigare filminspelningar.

– Det var helt annorlunda. Vi hade alla en gemensam vision och ett syfte; att visa att varje människa är unik. Vi ville också vinna en Oscar. Vi hade roligt hela tiden, även om vi såklart stötte på problem ibland.

ÄNNU EN FILM ÄR I VARDANDE. Överallt på väggarna i Pollaks arbetslya i Sundbyberg i Stockholm hänger stora lappar uppklistrade med namn och utkast till scener. Vad den handlar om är hemligt än så länge, men eftersom han som konstnär utgår ifrån sig själv, kan man kanske gissa på en film i samma anda som ”Så som i himmelen”.

– Min drivkraft är att tala om saker som är bra för mig. Jag tänker att om de är bra för mig är de också bra för andra. Jag vill visa på möjligheter att ändra livet till det bättre. På så vis är jag nog en slags folkbildare.

Är han en lycklig människa?

– Ja, det är jag. Framför allt är jag tacksam varje dag över att jag har det så bra. Att jag får vakna upp bredvid en vacker kvinna som jag älskar, att jag har friska barn, att jag kan duscha varmt varje morgon och att vi får äta frukost tillsammans. Sådana små saker gör mig lycklig.■

Kay Pollak är en blandning av skratt, eftertanke och allvar. Han beskriver sig själv som analytisk och enveten.

Därför startade IOGT-NTO studiecirklar om “Så som i Himmelen”

Under hösten har IOGT-NTO dragit igång en studiecirkelsatsning kring Kay Pollaks film “Så som i himmelen”.

Varför har ni gjort den här satsningen?

– Vi har en intention att syssla med individutveckling inom rörelsen. Dessutom har vi fått kritik för att vi har tap-

pat det här med kulturen och därför känns detta helt rätt. Många jag har talat med har blivit berörda av ”Så som i himmelen” och så växte det fram en idé om att starta studiecirklar kring de teman som finns i filmen, säger Mariann Wasserman, IOGT-NTOs förbundsstudieledare.

Hon berättar att man tog kontakt med Kay Pollak, som kom till Tollare folkhögskola för ett möte.

De första cirkelarna kom igång i augusti och nu är också studieförbundet NBV intresserade.

– Studiematerialet är väldigt bra. Cirkelarna går till så att man tittar på filmen tillsammans och sedan diskuterar sig gruppen fram till vad man vill prata om. Det finns massor av teman, exempelvis alkoholmissbruk, ledarskap, de olika rollfigurernas personligheter, körsång, religion.

Man kan också prata om vad man tror hände sedan, bortom filmens slut.

Än så länge finns inga siffror på hur många som deltar, men det ser lovande ut. Intresset är stort.

– Jag tror att det kommer att bli jättebra, säger Mariann Wasserman.

MARIA ZAITZEWSKY

Om man vill starta en studiecirkel om “såsom i himmelen” kan man kontakta sitt IOGT-NTO-distrikt.

Dödsdom fick dem att förändra livet

Maria och Curre arbetar idag med att hjälpa andra

En dödlig tumör i bröstet fick Maria Wiklund att stanna upp och värdera livet på ett helt nytt sätt. HIV-smittade före detta missbrukaren Curre Cederström är också han tacksam över att fortfarande finnas kvar. Men måste man stå ansikte mot ansikte med döden för att uppskatta livet?

När Maria Wiklund våren 1997 fick beskedet att hon hade bröstcancer – desutom en ganska aggressiv form – var hennes första tanke att “nu ska jag dö”. Hennes mamma hade gått bort i samma sjukdom.

– Jag fick panik, hela världen rasade. Jag ville inte berätta för barnen före skolavslutningen, men mådde naturligtvis jättedåligt. Jag var ju övertygad om att jag skulle dö. Min man blev helt chockad, han bara satt. Jag fick ta på mig rollen som den starka och kontaktade kommunen, så att vi fick hjälp hemma, säger Maria och berättar att hon hade hittat en knöl i bröstet redan året innan.

Men sjukvården fann ingenting. Senare kände hon ytterligare en ojämnhet i bröstet – och då fick hon beskedet.

Cancern var inte spridd, men snabbväxande och allvarlig. Hon opererade omedelbart bort bröstet och gick sedan på behandling för att förhindra spridning. Hon var sjukskriven från sitt jobb som civilekonom i ett år.

Bergochdalbana av känslor

Tiden efter operationen beskriver hon som en bergochdalbana av känslor.

– Det värsta var nog inte själva dödsångesten, utan mer skrällen över att kanske tvingas lämna mina tre barn, som

MARIA WIKLUND

“Jag tror att det måste till en allvarlig kris för att vi ska förstå.”

MARIA WIKLUND

då var mellan tre och tio år gamla. Den tanken var outhärdlig. I början trodde jag ju inte att jag skulle överleva. Jag fick panikångest och hjärtklappning. När någon frågade hur jag mådde bara grät jag.

Hon säger att de personer som betedde sig som vanligt och inte fokuserade så mycket på sjukdomen var lättare att hantera.

– Det är det enda man vill som sjuk, att allt ska vara som vanligt, säger Maria sakta och tillägger att sjukdomen kändes som ett nederlag, något hon inte riktigt ville kännas vid.

Och det var smärtsamt att avläsa skrällen i omgivningens ögon.

Frisk i nio år

Så småningom blev Maria bättre. Behandlingen gav resultat och hon började skönja möjligheten att hon faktiskt inte skulle dö. Åtminstone inte just nu. Insikten kom gradvis och med den en spirande glädje och tacksamhet. Hon började våga planera framåt. Först några dagar, sedan veckor och månader.

– Nu törs jag planera ända tills nästa sommar, säger Maria, som har varit frisk i nio år.

För cancerpatienter är fem år en magisk gräns. Har man överlevt så länge har man goda chanser att slippa återfall. Men Maria vill inte utmana gudarna.

– Jag tror inte att jag kommer att bli så gammal. Vi cancerpatienter lever ständigt med återfallsrisken och jag är numera oroligare än innan om det är något med kroppen. Det kan räcka med hosta eller en smärta, så tänker jag att nu är det en ny tumör. Men jag försöker ta varje dag som den kommer och är tacksam för varje år jag får. Och jag har inte längre någon dödsångest.

Så är livet värdefullare i dag är för tio år sedan?

CURRE CEDERSTRÖM

– Absolut! Jag uppskattar tillvaron på ett helt annat sätt och är ödmjukare. Jag har ju faktiskt stått öga mot öga med döden och vet att livet är skört. Jag tror att det måste till en allvarlig kris, för att vi verkligen ska förstå. De som aldrig har upplevt svåra saker, kan knappast ha samma insikter, funderar Maria.

Irriterar sig på gnäll

Hon berättar att hon inte längre bryr sig om futtigheter och kan irritera sig på folk

“Jag är inte rädd för att dö. Men jag är rädd för vägen dit. Att dö i aids är tufft. Samtidigt har jag dött så många gånger under mitt liv.”

CURRE CEDERSTRÖM

som gnäller om småsaker.

– Man får ett helt annat perspektiv efter en så här svår kris. Jag kan uppskatta att jag faktiskt har en vardag. Nackdelen är kanske att jag har varit lite väl tuff mot

barnen. Jag tycker inte att de ska klaga för minsta lilla. Den inställningen gjorde att jag bagatelliserade min sons mag-smärta – som visade sig vara brusten blindtarm, konstaterar Maria och ler lite. ►

Curre Cederström blev smittad med HIV. Idag arbetar han påKRIS, Kriminellas revansch i samhället.

“Vi levde som om vi skulle dö imorgon, vi var oförsiktiga med droger och struntade i alla konsekvenser.”

CURRE CEDERSTRÖM

- Hon upplever också att hon i dag vågar göra saker på impuls och leva här och nu. Som när hon och sonen reste till USA och kuskade runt i en Ford Mustang.
 - Innan sjukdomen hade jag nog tyckt att han borde spara sina pengar till något vettigare. Men nu tänker jag att vadå, man vet ju inte vad som händer i morgon eller om en månad. Det är bättre att fånga nuet, än att skjuta allt roligt på framtiden. Dessutom har jag sållat bort vänner som inte tillför mig något. Genom sjukdomen såg jag ju vilka som fanns där och vilka som försvann. Och jag gör aldrig mera sådant som jag inte vill. Jag väljer själv nu.

Ny livsglädje och kraft

För Maria råder det ingen tvekan om att sjukdomen – paradoxalt nog – har givit henne livsglädje och kraft. Hon ser på tillvaron med klarare ögon än tidigare och plockar bara det allra bästa från livets smörgåsbord.

Sjukdomen innebar också en yrkesmässigt vändpunkt. Hon arbetar inte längre som civilekonom, utan är ordförande i Sveriges största bröstcancerförening,

Amazona, med 10 000 medlemmar.

– Det känns värdefullt att kunna hjälpa andra. Eftersom jag har överlevt så länge och har egen erfarenhet av att leva med en dödlig sjukdom, tror jag att jag kan vara en förebild och ett stöd.

Smittad av HIV

Ett stöd hoppas också Curre Cederström vara för alla dem som har en bakgrund som kriminella missbrukare. Han arbetar på KRIS (Kriminellas Revansch i Samhället) sedan ett par år. Han är själv före detta missbrukare och kriminell, med främst ekobrottslighet och förskingring på sitt samvete. Han har suttit många år i fängelse.

1985 blev han smittad med HIV av en kvinna. Han fick beskedet av en läkare som bara släppte pappret med domen framför honom.

– Jag fattade direkt att nu ska jag dö. Jag funderade på att ta livet av mig. Detta var ju en dödsdom på den tiden och jag var totalt ensam. Jag dödade min skräck genom att ligga med en massa kvinnor, givetvis med skydd. Jag skulle aldrig avsiktligt smitta någon.

Han gjorde dödspakter med folk han kände, som gick ut på att när den långsamma döden började, när han blev sjuk, då skulle han ta en överdos, berättar Curre.

Så småningom gifte han sig – ännu en gång. Frun smittades och de bestämde att de skulle dö tillsammans.

– Vi levde som om vi skulle dö imorgon, vi var oförsiktiga med droger och struntade i alla konsekvenser. Ingenting spelade någon roll längre. Jag såg det som en lättnad att få dö, eftersom jag inte levde ett värdigt liv. HIV var ju också så skambelagt. Många av mina vänner vägrade träffa mig och när jag satt inne ville de andra internerna knappt använda samma toa som jag. Jag kände mig isolerad och mycket ensam.

Bestämde sig för att leva

Men Curre dog inte. Han blev inte ens särskilt sjuk. 1997 blev dock hans värden sämre och i samma veva kom nya, effektivare bromsmediciner. Han bestämde sig för att strunta i dödspakten och ta medicinerna. Han skiljde sig samtidigt från sin fru.

– Jag kom på att jag inte alls ville dö!

Curre fortsatte med sin kriminella bana och 2002 gjorde han sin sista stora stöt. När han åkte fast kände han att han hade fått nog av droger och kriminalitet, en livsstil som han hade haft sedan ungdomsåren. Hans enda dotter blev också gravid och i och med det ställdes allt på sin spets. Han kunde inte längre stå för de normer han levt efter i alla år.

Han satt inne i ett år, hamnade på behandlingshem och fick slutligen kontraktsvård på KRIS. Här är han sedan dess. Han mår förhållandevis bra och känner livsglädje. Inte minst för att han genom sina erfarenheter kan hjälpa andra att komma på rätt köl.

Många biverkningar

Sjukdomen hålls i schack med mediciner, men biverkningarna är många.

– Jag skäms för min kropp, kolla hur jag ser ut, säger Curre och halar upp skjortärmarna. Han blottar spinkiga armar utan underhudsfett och med synliga ådror. Samtidigt har fett samlats kring buken. En vanlig biverkning av HIV-medicinerna.

Han säger att han intensivt längtar

“Låt livet få vara som det är”

Prästen Annika Borg vill även tillåta bitterheten och ilskan

– Det som var självklart när man var frisk blir plötsligt en stor och viktig händelse, värd att glädjas åt.

Det säger Annika Borg, präst i Svenska kyrkan och författare till den aktuella boken ”Lugn, du är bara människa”.

– När man är svårt sjuk uppskattar man ofta det vardagliga. En dag då man har god aptit är en strålande dag. Perspektivet förskjuts.

Hon menar att visst är det så att en del människor som genomlevt svåra händelser på många sätt ser på tillvaron med nya ögon.

Kan bli prestation

När man har varit svårt sjuk upplever man själva livet som mycket dyrbart. Tidigare tog man det mer för givet. Men det innebär inte att man krampaktigt måste njuta av varje sekund.

– Det kan ju blir en slags prestation och stress att leva som om varje dag vore den sista. Man måste faktiskt inte uppskatta varje liten

blomma, varje litet fågelkvitter. Tvärtom är det egentligen sundare att leva som om livet ska fortsätta – för evigt. Och för den som inte har stått inför döden är det ju det normala förhållningssättet och ska så vara! Alla måste inte leva som om varje dag vore den sista – det blir ju fruktansvärt jobbigt.

Romantiserad bild

Annika Borg anser att det finns en romantiserad bild av lidandet som säger att det danar en människa och får henne att växa och mogna. Ibland är det så, men det

finns också människor som blir bittra och arga. Och det anses inte ”fint”, till skillnad från den som reser sig upp efter motgången och som utvecklas själsligt.

– Vad jag menar är att livet är som det är. Alla reagerar olika på livets motigheter och alla förhållningssätt är okej. Livet bör helst få flyta på i sin egen takt. Saker händer, ibland växer man av det och ibland blir man bitter. Vissa perioder varken förändras eller växer man, men så måste det ju också få vara.

MARIA ZAITZEWSKY

efter något, men vet inte riktigt efter vad. Ibland är han deppig, men för det mesta är ändå livet bättre nu än för några år sedan. Ljusglimtarna finns där. Men också den ständiga närheten till döden. För han vet att sjukdomen troligen kommer att ta hans liv, förr eller senare.

Inte rädd för att dö

– Jag är inte rädd för att dö. Men jag är rädd för vägen dit. Att dö i aids är tufft. Samtidigt har jag dött så många gånger under mitt liv, Jag har plågat mig själv och sökt smärtan på olika sätt. Så visst har jag kommit till en vändpunkt i livet, även om jag fortfarande är rädd för en massa saker.

Huruvida Curre i dag uppskattar livet mer idag än före HIV-smittan kan han inte riktigt svara på. Hans liv har varit så fyllt av smärta, droger och kriminalitet att själva smittan inte är större eller allvarligare än så mycket annat som hänt. Visst är han glad och tacksam att han fortfarande lever. Men livet är fortfarande en kamp. Varje dag. ■

Maria Wiklund drabbades av bröstcancer. Hon har överlevt och arbetar idag som ordförande i Sveriges största bröstcancerförening, Amazona, med 10 000 medlemmar.

“Eftersom jag har överlevt så länge och har egen erfarenhet av att leva med en dödlig sjukdom, tror jag att jag kan vara en förebild och ett stöd.”

MARIA WIKLUND

Nyårsfirande i alkoholfri miljö

Förra årets nyårsfirande slog väl ut, och vi vill fira det tillsammans igen

30 december 2006 - 1 januari 2007

Gårdens kök serverar god mat och en festlig nyårsmeny. Gårdens kapell erbjuder andrum och stillhet. Däremellan finns ”berättarstuga” vid brasan, ”levande musik”, avslappning och israelisk dans. Vid ”tolvslaget” ett sprakande fyrverkeri.

Ankomst under lördag eftermiddag med första måltid kl 17.00.
Avresa efter lunch på måndag.

Kostnad (helpension per person):	
Enkelrum med dusch & WC	2.255 kr
Enkelrum med WC (dusch i korridor)	2.015 kr
Enkelrum vindsvåning (WC & dusch i korridor)	1.615 kr
Dubbelrum med dusch & WC	1.855 kr
Dubbelrum med WC (dusch i korridor)	1.615 kr
Lägergård, flerbäddsrums (sänglinne medtages)	1.305 kr

Rabatter till barnfamiljer. Extra dygn till reducerat pris. Möjlighet finns att söka bidrag ur vår vistelsefond.

Anmälan senast 8 december 2006 till:
Bokningen • Stiftsgården • Kyrkvägen 2 • 795 32 Rättvik
Tel: 0248-79 78 17 • E-post: bokningen@stiftsgarden.org

Upplysningar: Anneli Rosén, 0248-79 78 25 eller 070-547 71 88

Välkommen till natursköna Siljansbygden, Stiftsgården och en alkoholfri zon!

Med reservation för förändringar.

Stiftsgården Rättvik i samarbete med
Kyrkvägen 2 • 795 32 Rättvik • Tel 0248-79 78 00 • Fax 0248-79 78 10
Hemsida: www.stiftsgarden.org • E-mail: info.stiftsgarden.org

Alkohol ökar hälsoklyftan

ALKOHOL Undersökningar som gjorts visar att de som mår bra år 2000 mår ännu bättre idag och de som mår dåligt då mår ännu sämre idag. Skillnaderna mellan de som mår bra och de som mår dåligt är kön, etnicitet, ålder, utbildningsnivå och socioekonomisk bakgrund. I undersökningen läggs fokus på tre områden som beskrivs som ”hälso-hot” mot invånarna: tilltagande fetma, psykisk sjukdom och ökande alkoholkonsumtion. Män mår i helhet bättre än vad kvinnorna gör. De som har högst utbildning mår också bäst.

Allt bruk av tobak farligt för hjärtat

TOBAK All typ av tobak är farligt för hjärtat och ökar risken för hjärtinfarkt. Detta enligt en studie som presenteras i den medicinska tidskriften The Lancet. Studien har gjorts i Kanada och omfattar sammanlagt 27 000 personer i 52 länder. Bland annat fann forskarna att relativt små mängder tobak ökade risken för hjärtinfarkt på redan tre till fem års tid. Artikeln lär påverka debatten om huruvida snus är lika farligt som cigaretter. – Jag är inte förvånad över slutsatsen, säger Margaretha Haglund, tobaksexpert på Folkhälsoinstitutet.

Upp till ett av fem cancerfall läkte sig självt visade en undersökning.

Fler helar sig själva

MEDICIN Fall där människan helar sig själv från sjukdom är fler än man kan tro. Det visar en ny amerikansk studie gjord av The Institute of Noetic Sciences i Kalifornien som gått igenom 1 860 fall av spontan tillfrisknande. Man upptäckte att i ett av 20 fall av sjukdom orsakad av infektioner och bakterier så helades patienten utan medicinsk behandling. Vid nervösa eller mentala problem var läkandegraden en på 25. När det gäller vissa former av cancer läkte sju procent, eller en av 15 fall, spontant, medan i andra cancerformer var läkandegraden så hög som en av fem.

Grönt minskar strokerisk

KOST Risken för att drabbas av stroke kan minskas av en större konsumtion av frukt och grönt. Det har brittiska forskare kommit fram till genom att analysera sex stora studier där över en kvarts miljon människor från Japan, Europa och USA deltagit. Resultaten presenteras i The Lancet. I ett flertal länder rekommenderar myndigheterna en konsumtion på fyra hekto frukt och grönsaker per dag. De nya rönen visar att de som dagligen åt mer frukt och grönt än så löpte 26 procents lägre risk att få stroke, eller slaganfall, än de som bara fick i sig ett kvarts kilo. Det svenska Livsmedelsverket rekommenderar en daglig konsumtion av minst ett halvt kilo frukt och grönsaker. Det är inte helt fastlagt vad i konsumtionen av frukt och grönt som ger den skyddande effekten.

40-tal läkemedel i Uppsalas dricksvatten

MILJÖ Det finns spår av ett 40-tal läkemedel i Uppsalas dricksvatten och i Fyrisån som rinner genom staden. Det visar en rapport från Läkemedelsverket. Det handlar visserligen om låga doser, men det visar att grundvattnet är förorenat. Det säger Theres Olsen, på Miljö- och kemienheten vid Landstinget i Uppsala, till SR Uppland. Landstinget har beslutat att ta fram en handlingsplan för att få bukt med problemet.

HÄLSA ENLIGT WHO: ”Ett tillstånd av fullständigt fysiskt, psykiskt och socialt välbefinnande och inte bara frånvaro av sjukdom och handikapp.”

”Bästa tiden att plantera ett träd var för 20 år sen. Den näst bästa tiden är nu.”

KINESISKT ORDSPRÅK

Tranbärsjuice mot bakterier

NATURMEDICIN Ett alternativ till antibiotika kan vara juice från tranbär, speciellt mot sådana bakterier som utvecklat resistens mot antibiotikapreparat. Det visar forskare från Worcester Polytechnic Institute i USA. De har funnit att tanniner i juicen kan tvinga kolibakterier att bland annat ändra form. Andra studier bekräftar tranbärsjuicens förebyggande effekt på urinvägsinfektioner, som orsakas av just kolibakterier.

Skelettet stärks av D-vitaminrik mat

KOST En studie som gjorts i Uppsala län på 230 medelålders och äldre män visar att de

som äter en D-vitaminrik kost har starkare skelett än de som äter en D-vitaminfattig kost. D-vitamin verkar framför allt ge ett skydd mot benskörhet till dem som har en genvariant. Det är tidigare känt att D-vitamin har en skyddseffekt på skelettet, men man har antagit att de flesta D-vitaminerna tas upp via huden från solljuset och att den D-vitamin man äter har en liten effekt. Den nya studien visar dock att så inte är fallet.

Invandrarna är de nya utvandrarna

I Riksteaterns nya pjäs **”Utvandrarna”**, som bygger på Vilhelm Mobergs bok med samma namn, är perspektivet omvänt. Dagens invandrare har utvandrat från sina hemländer, fyllda av förhoppningar om att få ett bättre liv i Sverige.

Dekoren av avskalad och enkel. Tid och rum suddas ut. Människorna på scenen befinner sig i ett land långt borta. Fattigdomen tär; kan vi inte ge oss av och söka lyckan i ett annat land?

Så var det för Karl Oskar och Kristina i Mobergs **”Utvandrarna”** och så är det också för scenens utvandrare, som bestämmer sig för att lämna hemlandet för en ny tillvaro i Sverige.

Men pjäsens Karl Oskar och Kristina kommer från ett obestämt land i öst och under sin långa och farliga resa till det nya landet Sverige träffar de andra utvandrare, från olika delar av världen. Tillsammans delar de förhoppningar och farhågor och – senare – det kaotiska mötet med det nya.

Oskar och Kristina talar växelvis svenska och bosniska på scenen, andra talar ryska och persiska. Textprojektioner översätter åt publiken. Orden vandrar över väggar och tak.

Djävrt grepp som fungerar

Greppet är djävrt, men fungerar över förväntan – och får en överraskande effekt. Plötsligt förstår man konkret vad språkliga barriärer kan innebära. De för oss svensktalande främmande språken ligger som ett fint filter mellan orden och uttrycken och skapar förvirring, innan man sakta vänjer sig. Därefter blir det fascinerande – och vackert att bara lyssna till språkjuden.

– Jag vill få publiken att fundera över hur det känns att inte ha språket, att inte

Under hösten spelas **”Utvandrarna”** på Regionteatern Blekinge Kronoberg Växjö, i vår fortsätter turnén i landet.

riktigt förstå, säger Farnaz Arbabi, regissör och manusförfattare.

I våras blev hon tillfrågad av Riksteatern om hon ville sätta upp en pjäs, som bygger på Mobergs bok **”Utvandrarna”**. Efter att ha läst boken tackade hon ja.

– Det finns stora likheter mellan dem som utvandrade till Amerika på 1800-talet och de som nu utvandrar till Sverige. Känslorna, tankarna, orsakerna kring att man tvingas lämna sitt hemland i dag är desamma som människor hade då.

Farnaz berättar att nästan alla tio skådespelare i ensemblen är tvåspråkiga.

Och de som inte behärskar det språk de ska tala på scen, har fått lära sig. Att valet föll på ryska, persiska och bosniska är ingen slump. Farnaz ville ha utomeuropeiska språk, för att markera att dagens invandrare kommer från länder bortom Schengen och ofta måste ta sig hit illegalt.

Egen erfarenhet

Själv har hon persiskt ursprung och kan därför delvis identifiera sig med de svårigheter många invandrare möter. Två år gammal kom hon med sina föräldrar till Sverige från Iran. Teaterdrömmar har

hon haft sedan barndomen, men det var inte förrän i tonåren som det blev mera allvar. Först ville hon bli skådespelare, men kom så småningom på att hon hellre skrev och regisserade.

– Jag älskar att leda en grupp mot ett kollektivt mål. Min drivkraft med teatern är att förändra människors synsätt och väcka tankar och diskussioner. Kommunikationen mellan publik och scen är omedelbar, det gillar jag. Därför tror jag att just **”Utvandrarna”** fungerar perfekt i teaterform. Ämnet berör, det är viktiga och universella frågor vi alla kan

Regissören Farnaz Arbabi kan delvis identifiera sig med de svårigheter många invandrare möter. Två år gammal kom hon med sina föräldrar till Sverige från Iran.

”Jag vill få publiken att fundera över hur det känns att inte ha språket, att inte riktigt förstå.”

FARNAZ ARBABI, REGISSÖR OCH MANUSFÖRFATTARE TILL PJÄSEN **”UTVANDRARNÄ”**.

spegla oss i eller relatera till, och på scenen får utvandringen liv och gestaltning.

Repetitionerna har pågått något längre än de brukliga åtta veckorna – orsaken är att ensemblen har besökt flyktingförläggningar och läkarmottagningar för gömda flyktingar. Allt för öka sin förståelse och inlevelse, när de arbetar på scenen.

När **”Utvandrarna”** nu har haft premiär, lämnar Farnaz ensemblen för nya projekt. Framöver kommer hon att resa utomlands för att skriva och samla inspiration. ■

De nya amerikabreven

Precis som amerikasvenskarna i slutet av 1800-talet skrev brev hem och berättade om det nya landet, skriver dagens invandrare brev hem till de sina. Tolv av dessa har sammanställts i boken **”De nya amerikabreven”**, som publicerades tidigare i år. Samtliga brevskrivare bor i Jönköping.

Vad är det då man berättar om?

Någon skriver lyriskt om den svenska naturen, andra berättar om skilsmässor, socialbidrag, arbetsmarknaden, studier och främlingsfientlighet. En del brev fångar med humor svenskarnas egenheter – att det är status för Svensson att vara upptagen, att han alltid går till sängs före 22 och aldrig badar efter 22, att han är konflikträdd, går upp tidigt för att läsa tidningen och att alla har ungefär samma smak vad gäller kläder, möbler och bilar – medan andra är allvarigare i tonen och berättar om orättvisor, identitetsproblem, språket och utanförskap. Många brev andas hopp och glädje över det nya landet, andra är besvikna eller kritiska.

Initiativtagare till boken är Peter Persson, kommunstyrelsens ordförande (s) i Jönköping. Engagerad som han är i integrationsfrågor, fick han idén att sammanställa brev som invandrade Jönköpingsbor skickar till sina hemländer. Tanken var att öppna folks ögon med hjälp av ett omvänt perspektiv.

– De gör som vi gjorde, alltså är de som vi, säger Peter Persson.

Ett projekt drogs igång tillsammans med biblioteket, kommunen och stadsarkivet. Muhammed Muadi, ursprungligen från Jordanien och arbetslös, sattes att leta rätt på brev och sammanställa boken. De flesta kommer från Främre Orienten, men även från Sydamerika. Breven översattes och boken utformades av Muhammed själv. Hans slutord riktar skarp kritik emot att invandrare som grupp behandlas som andra klassens medborgare och att de aldrig får chansen att stå på egna ben. ■

För många världar

IKAROSFLICKAN/HELEN OYEYEMI/ ÖVERS: JOAKIM SUNDSTRÖM/NORSTEDTS

”Ikarosflickan” är en berättelse som skakar om en i ens grundvalar. Vad finns det i världen som vi inte kan omfatta med vårt

förnuft? Hur kan vi förklara det som händer om det går långt utanför ramarna för vårt rationella västerländska tänkesätt?

Jess i boken ”Ikarosflickan” är åtta år. Hennes mamma är nigerianska, hennes pappa engelsman, hon bor i England och hälsar ofta på i Nigeria. Hon är en vaken och intelligent flicka. På ett av sina besök i mammas hemland träffar hon TillyTilly och blir så glad över att ha fått en lekkamrat. När så TillyTilly dyker upp i England också, blir Jess stormförtjust.

Men – sedan. TillyTilly tar över mer och mer. Osynlig för andra ställer hon till oreda och olycka i Jess liv. Vem är hon? Och vad vill hon? Jess, som det barn hon är, klarar inte av situationen; hon vågar inte avslöja något och när hon försöker förstår ingen vad hon talar om. Vi får följa detta barns strid och växande skräck för vad det är som händer med henne själv och med dem hon älskar.

Det finns de som säger att små barn ännu har kontakt med andarnas värld och att de småningom växer ifrån den och glömmar den. De ser och hör det äldre barn och vuxna inte längre minns. I Jess morfars Nigeria är denna andra värld ännu en levande realitet och är det någon som kan hjälpa Jess så är det morfar.

”Ikarosflickan” är en gripande berättelse om en liten flicka som har tre världar att förhålla sig till – den engelska, den nigerianska och andevärlden.

GUNBORG MELLEGÅRD

Sebastian Koch och Martina Gedeck i filmen ”De andras liv”.

Obetydlig kugge som gör skillnad

DE ANDRAS LIV/TYSK FILM AV FLORIAN HENCKEL DONNERSMARCK/ MED MARTINA GEDECK, ULRICH MUHE, SEBASTIAN KOCH/SANDREW Året är 1985 i DDR, Östtyskland. Stasi härjar som värst och många intellektuella, som misstänks vara regimkritiska, avlyssnas. Så också den framgångsrike regissören Georg Dreyman och hans flickvän, skådespelerkan Christa-Maria Sieland. Den anonyma och ensamma Wiesler, agent hos Stasi, sätts att avlyssna Dreymans lägenhet dygnet runt och skriva noggranna rapporter om det han hör. Till en början är han övertygad om att Dreyman är regimkritisk och han är fast besluten att avslöja honom. Men allt eftersom tiden går börjar han vackla i sin socialistiska övertygelse. Gör han verkligen rätt? Och vad är det att vara en god medborgare och människa?

Så småningom visar det sig att misstankarna kring Dreyman är korrekta. Denne skriver i hemlig-

het en artikel om ett arbetsklimat så förtryckande att många östtyska konstnärer och intellektuella begår självmord. Artikeln publiceras i en västtysk tidning och får stor internationell uppmärksamhet.

Frågan är – ska Wiesler avslöja vad han vet? Att inte göra det innebär att han sätter hela sin karriär inom Stasi på spel.

Det här är en helt fantastisk, otäck och stundtals komisk film om den lilla människan som vågar ta ställning emot makten. Wiesler är bara en liten, obetydlig kugge i DDRs stora maskineri, men han gör ändå en stor skillnad genom att våga tänka själv. Han är en slags anti-hjälte, av det slag som finns överallt där det finns förtryck och orättvisor. Skådespeleriet är suveränt, miljöerna övertygande grå och trista. Filmen är Oscarsnominerad och har setts av över 1 miljon tyska biobesökare.

MARIA ZAITZEWSKY

Carina Rydberg otäckt bra

DEN SOM VÄSSAR VARGARS TÄNDER/CARINA RYDBERG/ALBERT BONNIERS FÖRLAG Tvillingparet Jannis och Sonya är sammansvetsade som få och är annorlunda, avvikande. De släpper ingen in på livet.

Tillsammans flyttar de till en liten by och öppnar ett kafé. Ingen vet vilka de är eller på vilka hemligheter de bär. Inte läsaren heller till en början.

ytan – man begriper bara inte vad. Glimtar ur Jannis och Sonyas liv blir sakta till pusselbitar, som så småningom faller på plats. En dunkel bild av fruktansvärda kränkningar under deras barndom tar form. Jannis har under ungdomsåren försökt att skapa sig en egen tillvaro, men

han sugts obönhörligt in i Sonyas spindelnät igen. I byn där de bor får de snart kontakt med en mor och hennes dotter. Också de är annorlunda, precis som Jannis och Sonya. Och sakta med säkert sugts också de in i syskonens skuggvärld.

Carin Rydberg har aldrig varit så bra som här. Romanen är bland det otäckaste jag har läst. Ändå är den så bra att man inte kan släppa den en sekund. Rysligt njutbart!

MARIA ZAITZEWSKY

Ovanliga människor

HAN KAN HA ÅKT I TIMMAR för att sedan nöja sig med att bara smygga omkring lite, kolla läget och känna efter. Är känslan inte rätt åker han hem igen.

– När man ska träffa människor som lever utanför samhället gäller det att gå på magkänslan. Jag måste vara laddad. Annars riskerar mötet att falla platt till marken, eller så uppstår det inget möte alls.

Det säger Åke Mokvist, fotograf och skribent som i flera års tid arbetat med sin nyligen utkomna bok ”De ovanliga 2 – där friheten är viktigare än tryggheten”. I den skildrar han människor som tagit klivet utanför samhället. Personer som sätter friheten framför tryggheten. Han berättar bland andra om Rune Mattsson som levde femton år i en jordkällare, om Emelie Cajsdotter som hellre svälter än söker bidrag, om Stig-Arne Söderberg som alltid har på sig samma brandhjälm och om Jean Ludvig Rönnberg som 83 år gammal fortfarande bor kvar i sin koja.

– Det är intressanta människor som har något att berätta, som har gjort något. Samtidigt finns det en tanke i bakhuvudet att jag genom att skildra dessa människor också ger en bild av tillståndet i landet. Detta är inga dumma människor. Även om de lever utanför samhället är de ofta politiskt mycket kunniga.

DET ÄR INTE FÖRSTA GÅNGEN Åke Mokvist har rest landet runt för att möta människorna som lever på sitt eget vis. I boken ”De ovanliga” mötte han för första gången flera av de människor som nu återkommer, bland annat Helena Langenhed. En kvinna vars hus sprängdes 1983 och som sedan levde ensam, utan el, värme, rinnande vatten och telefon. År 2002 hittades hon innebränd i sitt hem, 85 år gammal. Hennes tragiska öde blev startskottet för den här nya boken, Åke Mokvist misstänker mord.

HALLÅ DÄR... PÄR HOLMGREN

SVT-meteorolog, aktuell med boken ”Meteorologernas väderbok”

Varför har du skrivit boken? Jag är i botten universitetslärare och tycker det är roligt med folkbildning och att lära ut. Jag har funderat i 15 år på att skriva en bok om väder, men nu, i och med att klimatfrågan uppmärksammas på allvar, så föll alla pusselbitar på plats.

– Polisen gjorde en väldigt dålig utredning och talade om henne som en ”sändär”, och att det visste man ju hur sådana är. Det blev så tydligt att alla människor inte är lika inför lagen. Det minsta jag kunde göra för Helena var att ge henne en röst efter hennes död. Att ge henne någon form av upprättelse genom att berätta om hennes öde.

Åke Mokvist har jobbat som fotograf sedan han var 16 år men de senare åren har skrivandet blivit allt viktigare.

Att en bild säger mer än tusen ord är inte sant. Det behövs text för att förklara sammanhanget, anledningarna, historien bakom. Med bilden beskriver du känslan, stämningen.

UNDER ARBETET MED BOKEN har han varit såväl fotograf som författare. Men han är nog med att skilja på rollerna. Åker han iväg för att intervjuar lämnar han kameran hemma, och tvärtom.

– Annars kan jag inte koncentrera mig. Då kan det hända att jag mitt under samtalet börjar fundera på ljus och olika vinklar. Det blir inte bra, jag måste separera de två rollerna.

Samtalet är det centrala, det är viktigt att vara ödmjuk. Ett bra samtal kräver att även han bjuder på berättelser från sitt liv.

– Det måste bli ett möte, det fungerar inte att jag sätter mig på några höga hästar och bara försöker tömma dessa människor på uppgifter om deras liv. Det får helt enkelt ta den tid det tar.

Själv har han lärt sig en hel del av de människor han mött.

– Man behöver faktiskt inte så vansinnigt mycket saker för att må bra och leva ett gott liv. Jag har nu vågat släppa min lägenhet och flyttat till sommarstället i Göteborgs skärgård. Ingen dusch och bara utedass men jag trivs utmärkt. ■

Varför har klimatfrågan blivit så het?

Experterna har länge vetat om att vi står inför ett gigantiskt problem, men nu börjar också ekonomer och näringslivet förstå. De måste förhålla sig till detta och ta tuffa beslut, vilket påverkar samhället på ett annat sätt än tidigare.

Kommer du att vara drivande när det gäller klimatfrågan?

Ja, absolut. Redan i dag ägnar jag ungefär en tredjedel av min arbetstid till att uppmärksamma klimatfrågan. Jag ageerar bollplank och är med på spånarmöten om klimatinslag på svt. Vi har också gjort en stor satsning på just klimatinslag på nyheterna.

Jean Ludvig Rönnberg

Helena Langenhed

Emelie Cajsdotter

Åke Mokvist fotograferade udda personer i sin bok ”De ovanliga 2 – där friheten är viktigare än tryggheten”.

Vilket är det roligaste vädret ur meteorologisk synvinkel?

Det är kul när vädret tar plats i nyhetssändningen. Som när det är stora oväder. Sverige är överhuvudtaget ett roligt land att vara meteorolog i. Vi har ett mycket skiftande väder och har stora väderskillnader i olika landsändar.

MARIA ZAITZEWSKY

Vem kan tro på Patrik Sjöberg?

I en av sina låtar undrar musikern Thomas Di Leva: "Vem man kan tro på?" I en tid då drogförebyggande är en handelsvara kan man inte ställa den frågan nog många gånger. Vem som helst kan sälja budskapet om att det är bättre att avstå. Eller att vara måttlig. Eller att dra ner. Allt beroende på målgrupp. Problemet är att vem som helst också gör det.

När jag läste min lokaltidning häromdagen var en av nyheterna att poliser som skulle utbildas i hur man hanterar alkohol på bilar tyvärr fick sin utbildningsdag inställd, eftersom instruktören blivit tagit för rattfylla på vägen dit. Ett annat uppmärksammat exempel från i somras är då friidrottaren Sven Nylander som jobbade på Ren Idrott, vars syfte är att hålla dopningen borta från idrotten, tyckte det funkade bra ihop med att knarka på fritiden. I mina trakter ordnade en firma drogfria skolavslutningar, något som fick ett abrupt slut då männen bakom projektet åkte dit för innehav av narkotika. Det som skrämmar mig är att detta inte är några undantag. Om vi tillsammans skulle lista sådana här episoder, skulle vi kunna hålla på ett tag.

De allra flesta människor håller med om att det är en dålig grej när alkoholens ström är för strid, och en förkrossande majoritet är emot narkotika. Och därför ses det som en lovvärd handling att köpa in en föreläsning till skolans elever.

I våra skolor finns massor av före detta missbrukare som härjar fritt i föreläsningssalarna utan att ha ett konkret budskap till eleverna, men som kan leva på att prata om sitt tidigare tra-

siga liv. ”Alltså jag pratar om mig själv”, svarade en yngre ex-narkoman när jag frågade honom vad han ville förmedla. Inte ens när jag förtydligade frågan fick jag ett annat svar än höjda ögonbryn.

Vem som helst får jobba med de här frågorna utan någon egentlig metod eller tanke. Dock ska ingen skugga falla över dem som faktiskt gör ett genuint och gott arbete. Jag tycker inte att förebyggande verksamhet är som att klippa gräs. Vi behöver människor som förstår vad det handlar om och vet vad som funkar och själva är beredda att vara den självklart goda förebild som finns. Därför är det inte så lite skrämmande att Patrik Sjöberg, som var inblandad i samma härva som Nylander, har sagt sig villig att arbeta med att informera om narkotika bland ungdomar. Jag kommer inte att släppa in Patrik på skolan där jag jobbar. Honom kan man inte tro på. ■

“Jag kommer inte att släppa in Patrik på skolan där jag jobbar. Honom kan man inte tro på.”

Elin Lundgren, är lärare och IOGT-NTO-medlem i Gävle.

Djupt utan
att fördjupa

DET ÄR INGEN FARA, DU ÄR
MÄNNISKA/ANNIKA BORG /
WAHLSTRÖM&WIDSTRAND

Annika Borg är präst i Svenska kyrkan och arbetar aktivt som själavårdare. Hon har ett varmt, vänligt och medkännande, ja, medmänskligt tilltal i sin bok. Jag tycker dock att hon har gripit över väl många ämnen för en så kort bok; 71 rubriker i stil med "Världens oro", "Hur ska jag orka bära livet?" och "Döden, och sedan då?" på 110 sidor. Det säger sig självt att hon

inte hinner fördjupa
tankegångarna.
Ibland känns det
som om hon inte tös
lita på att läsaren ska
orka hålla intresset

uppe om hon fördjupar resonemangen. Detta är definitivt inte en bok som lämpar sig för sträckläsning. Bästa sättet att tillgodogöra sig den är antagligen att ha den liggande på nattsduksbordet och läsa ett stycke varje kväll, för det är viktiga frågor hon tar upp. Jag hade gärna läst en dubbelt så lång bok som tog upp hälften så många ämnen.

ANNA LUNDBÄCK

VINNARE KRYSS 7/06

Första pris, tre Miljonlotter, Eric Magnér, Broby. Sidovinster, varsin Miljonlott: Bertil Jannes, Boda-Kyrkyb, Sonia Larsson, Norrköping, Berit Johansson, Tingsryd, Ebbe Johansson, Flyn, Hoting, Enar Åkered, Stovvreta, Mary Nilsson, Tavlan, Karlskoga, Anna Schön, Kila Lågbo, Ransta, Sten Rohlin, Berge, Söråker, Anders Lindström, Nora, Magnus Dicander, Fiskargården, Borlänge. Gratulerar!

KRYSSLÖSNING 7/06

KRYSS

Kryss 9/06

Miljonlotter att vinna. Tre lotter vinner förstapristagaren, en lott vardera får de tio som närmast har tur i dragningen. Skicka in lösningen till Accent, Box 128 25, 112 97 Stockholm senast den 20 december 2006. Märk kuvertet Kryss 9/06.

Namn.....

Adress.....

Postadress.....

Stödet för Sincaris lever ännu i Åsele

För tio år sedan avvisades under dramatiska former de två kurdiska flyktingfamiljerna Sincari från Åsele till Turkiet. Men engagemanget för familjerna lever kvar, mycket tack vare paret Axel och Gunnel Linné, två IOGT-NTO-profiler.

En kall vinterkväll 1996 slog civilklädda och uniformerade poliser till mot de två kurdiska familjernas hem på Fågelstigen strax utanför centrala Åsele. Lägenheterna tömdes, och poliserna gjorde sig beredda att föra bort mödrarna och de nio barnen till en framkörd buss för vidare befordran till ett chartrat flygplan som skulle föra dem till Turkiet. När Gunnel Linné fick reda på vad som höll på att hända agerade hon direkt.

– Jag ringde kyrkvaktmästaren och bad honom ringa i kyrkklockorna. Det var signalen till Åseleborna. Strax efter var nog halva Åsele på Fågelstigen.

Polisinsatsen fick stor uppmärksamhet i medierna. Bilder på skällande polishundar, gråtande barn och ungdomar, vänner till familjerna som trycktes ned på marken av civilklädda poliser. Det var scener som ingen kunde drömma om skulle utspela sig i den lugna lilla lapplandskommunen. Axel Linné glömmar aldrig den kvällen.

– Far åt helvete, minns jag att en polis skrek till mig när jag undrade vad de höll på med. Då kände jag att ... nu jäklar ... det som hände den där vinterkvällen har för evigt etsat sig in i mitt minne.

HISTORIEN BÖRJAR I december 1990 när de två kurdiska bröderna Sincari, eller Gümücü som det står i dokumenten, kom till Sverige och uppgav att de var irakiska kurder som flytt undan förföljelse. Ett halvår senare kom deras fruor och barn. Men eftersom fruarna hade turkiska pass utgick myndigheterna från att männen ljög om sin bakgrund. Därför drogs beslutet om uppehållstillstånd in, och i stället kom beskedet att de skulle avvisas från Sverige.

Men familjerna hade redan rotat sig i Åsele. Barnen gick i skolan, och de små pratade bredaste Åseledialekt. De vuxna engagerade sig i föreningslivet. Familjerna var som vilka Åselebor som helst och många i bygden ville stötta och hjälpa dem att bli kvar. Det var då begreppet Åseleandan myntades.

– Det var helt otroligt att så många ställde upp och hjälpte familjerna. Men visst fanns det de som tyckte det var rätt att de skulle slängas ut. Men de var i minoritet, säger Axel Linné.

Efter ett par år kom beslutet att familjerna skulle avvisas. Då beslutade kyrkherden att upplåta kyrkan som provisorisk tillflyktsplats. Högst tillfälligt trodde nog många. Så blev det inte. Familjerna tillbringade 16 månader i kyrkan! Gång på gång kom nya avvisningsbeslut som hela tiden överklagades.

Under tiden växte solidariteten bland Åseleborna. Affärerna skänkte mat till familjerna, det samlades in pengar, ordnades fackeltåg, demonstrationer och namninsamlingar. Barnläkare, ärkebiskopen, författarinnan Astrid Lindgren vädjade om att familjerna skulle få stanna i Sverige. Men förgäves.

EN STOR ÄLG PRYDER det vita trähuset i byn Östernoret där paret Axel och Gunnel Linné bor. Båda är aktiva nykterister. Gunnel, som är ordförande i den mycket livaktiga IOGT-NTO-föreningen i Åsele, har målen klara för sig.

– Nykterhetsrörelsen ska synas ute i samhället. Vi ska göra viktiga saker, precis som vi gör här i Åsele.

Här har föreningen tagit över driften av biografen. Här sköter IOGT-NTO-medlemmar liften i slalombacken och

Solidariteten är självklar för Gunnel och Axel Linné. De är stöttepelare i IOGT-NTO-föreningen i Åsele, som bland annat driver ortens biograf.

“Har man i hela sitt vuxna liv arbetat i en organisation där internationella frågor är viktiga är det inte så märkvärdigt att ställa upp för utsatta flyktingar.”

GUNNEL LINNÉ SOM ÄR ORDFÖRANDE I FÖRENINGEN SINCARIS VÄNNER.

“Vi var väldigt naiva, vi trodde vi skulle kunna påverka politiker och tjänstemän.”

AXEL LINNÉ

hjälper till med aktiviteter på äldreboendet. Enligt Gunnel är det ingen slump att många av de aktiva i den stödförening som bildades efter avvisningen av familjerna Sincari har sin hemvist i nykterhetsrörelsen.

– Som IOGT-NTOare sedan mer än 50 år är jag van att ha blicken utanför kommungränsen. För mig är det inte så konstigt att ställa upp för flyktingar som behöver hjälp. Som liten åkte jag på släden när min pappa skjutsade finska flyktingbarn. Jag var med redan då, säger Gunnel, och Axel fyller i:

– Som nykterist ser man ju en hel del elände som man gärna vill hjälpa folk att komma ur. Det är väl därför det faller sig naturligt att ställa upp för de som flytt från förtryck.

FÖRENINGEN SINCARIS VÄNNER bildades för tio år sedan, efter att familjerna avvisades. Föreningen har en egen hemsida på nätet. Varje månad skänker människor pengar till de familjemedlemmar som är kvar i Turkiet. Under åren har det ordnats insamlingar, lotterier, seminarier och andra aktiviteter för att uppmärksamma flyktingfrågor i stort och för att samla in pengar till familjerna. Penninggåvorna kommer snart att avvecklas i takt med att några av barnen är klara med sina utbildningar och själva kan försörja familjerna

– Att föreningen har levt kvar i tio år är helt fantastiskt, säger Axel. Det hade nog inte många trott när vi drog igång Sincaris vänner direkt efter avvisningarna.

Han tar fram några av de videoband som pryder hyllan i vardagsrummet. Här finns delar av familjerna Sincaris öde bevarade i debatter och nyhetsinslag från olika bandade tv-program. Sekvenser från familjernas kamp för att få stanna i Åsele sveper förbi när han snabbspolar på videon.

Åseleandan blev ett begrepp i hela landet, och Åsele framhölls ofta som motsatsen till Sjöboandan som då symboliserade inskränkthet och främlingsrädsla

efter att Sjöbo kommun sagt nej till att ta emot flyktingar.

Arbetet med att hjälpa de avvisade familjerna har gett många erfarenheter och nya kunskaper för de båda. Stundtals har det varit smärtsamt att se hur människor de litade på tog avstånd från deras engagemang för flyktingarna. Men i de flesta fall har erfarenheterna varit goda och berikande.

– Till stora delar lever Åseleandan kvar, fast på ett annat plan. Vi har insett att tillsammans kan vi göra så mycket bra om vi samarbetar, oavsett politisk ideologi, religiös tro eller vad det kan vara, säger Gunnel.

– För att inte tala om att vi har fått vänner för livet. För ett par veckor sedan var ett par av Sincarisbarnen här och hjälpte oss att ta upp potatis.

IDAG BOR FLERA av de två kurdiska familjernas barn i Sverige. Ett par av dem är svenska medborgare och snart färdigutbildade inom olika yrken. Jag undrar om Gunnel och Axel kan tänka sig att lägga ned samma glöd och energi om det kommer nya flyktingar till Åsele som behöver skydd.

– Det är tveksamt. Jag tror inte jag skulle orka, säger Axel.

– Vi var väldigt naiva, vi trodde vi skulle kunna påverka politiker och tjänstemän på olika myndigheter. Men det var svårare än vi anade.

Gunnel minns tidningsartiklar om tjänstemän som skålat i champagne när asylsökande har avvisats ur landet.

– Jag kan intyga att det inte är någon överdrift, vi har haft att göra med många av de där byråkraterna när vi slogs för Sincarifamiljerna. Det var ingen trevlig erfarenhet, säger hon med en suck.

– Men skulle det komma nya flyktingfamiljer till Åsele idag, som behöver vår hjälp, då är vi båda övertygade om att vi inte kan sitta passiva. Vi skulle nog hugga i och hjälpa till så gott vi kan.

TEXT: TORBJÖRN BERGSTRÖM

FOTO: SYLVE HOLMBERG

Familjerna fick flera utvisnings/avvisningsbeslut. Det här kom efter att familjerna lämnat Åsele kyrka och flyttat in i lägenheter. Gunnel Linné, till höger, tröstar en av mödrarna, Feyzinur Sincari och hennes son Ahmed.

– Vi skulle nog göra om det, om det behövdes igen, tror Gunnel och Axel Linné. Även om det var svårare än vi anade.

“Jag tycker att nykterhetsrörelsen ska synas ute i samhället, precis som vi gör här i Åsele.”

GUNNEL LINNÉ SOM ÄR ORDFÖRANDE
I IOGT-NTO-FÖRENINGEN I ÅSELE

Ett av många TV-team som besökte familjerna medan de vistades i Åsele kyrka. Från vänster ser vi en kameraman, Axel Linné, Rashid Sincari (en av de två fäderna Sincari) och Gunnel Linné.

Besök hos Astrid Lindgren som under flera år bidrog till Rojda Sincaris studier. Från vänster Calle Hård, journalist på Västerbottens kuriren, Lena Isaksson, familjernas advokat, Axel Linné, Jinda Sincari, Rojda Sincari och Astrid Lindgren.

Ett tungt vägande resultat av engagerade cirkeldeltagare: 300 sidor intressant dokumentation i text och bild av nykterhetsrörelsens utveckling i Ulricehamn med omnejd

Cirkel skriver kulturhistoria

Det började med att IOGT-NTO-föreningen

Strandfästet i Ulricehamn skulle sortera arkivalier som sparats i Ordenshuset genom åren. Det fortsatte med en studiecirkel, som grävde allt djupare i nykterhetsrörelsens och bygdens historia. Och det slutade med ett stycke kulturhistoria i bokform, 300 sidor text och bild om en folkörelsens uppkomst, om allt från alkoholpolitik till folkdans, teater och studier. På sida efter sida får vi möta nykterhetsrörelsens profiler och tidens frågor från sent 1800-tal till tidigt 2000-tal. De tolv cirkeldeltagarna och redaktören Ingemar Herngren är värda många rosor för en imponerande kulturgärning. Nu planerar de en studieplan kring boken, för diskussion inte bara om nykterhetsrörelsens historia utan också om dess framtid.

FOTO: CURT THAPPER

På Vattentorget i Växjö var det aktiviteter i varenda hörn av huset, från Junis-show till demonstration av alkohol. Och mycket musik förstås. Här är det Rickard Forsling, Stefan Carlsson och Mats Stureson som spelar blues.

Tusentals besökte Öppna hus

Fotoutställning, kvasttillverkning, bio med specialfilm, folkdans, musikcaféer, föreläsningar... Det är bara några av alla de aktiviteter som bjöds i nykterhetsrörelsens hus en lördag i oktober. Det var Våra Gårdar som uppmanat alla sina medlemmar att ha husen öppna och visa prov på sin verksamhet den här dagen. Och det var många som följde uppmaningen.

– Det var öppet i cirka 200 lokaler, berättar Olle Häggström, VD för Våra Gårdar. Och minst 15 000 till 20 000 personer har strömmat igenom husen. De flesta har lyft fram kulturverksamhet och folkbildning av olika slag, från hantverk till föreläsningar.

– På flera håll har också de som är hyresgäster i husen visat upp sin verksamhet. Biograferna har haft

Trollkarlen Zethino roade unga och gamla i Drömme. FOTO: BERTIL WESTIN

specialvisningar med ett annat utbud än vanligt. Antalet besökare har varierat. I en del lokaler har det varit kö till aktiviteterna, i andra rätt gles mellan besökarna

– Risken är ju att man konkurrerar med sig själv, när det händer saker i flera lokaler i närheten av varandra, säger Olle Häggström.

Det är ännu inte klart om den här satsningen återkommer nästa år. Först vill Våra Gårdar samla erfarenheterna från årets kraftsamling.

nästa år. Först vill Våra Gårdar samla erfarenheterna från årets kraftsamling.

rektor på Wendelsberg, tycker att jobbet är "vansinnigt roligt".

– Wendelsberg betyder så mycket som skola, kulturcentrum och mötesplats för många olika sorters människor, säger han. Det är en folkhögskola som har stor betydelse inte bara för dem som finns i huset utan också för samhället omkring och, hoppas jag, för

rörelsens medlemmar.

För många utanför skolan är Sven Östberg nog mer känd som trollkarl och revyartist än som studierektor och teaterlärare. Hur blir det nu, hinner rektorn trollo och spela revy?

– Det måste jag hinna, säger han snabbt. Men jag vet inte hur det ska gå till...

Sven Östberg ny rektor på Wendelsberg

Sven Östberg är ny rektor på Wendelsbergs folkhögskola. Han efterträder Jan Linde som nu arbetar för Alna Sverige.

Sven, som tidigare var studie-

Många jobbade för världens barn

Runt om i landet var medlemmar i IOGT-NTO-rörelsen ute med insamlingsbössor under den stora insamlingsdagen för Världens Barn.

Efter de båda TV-sända galorna hade årets insamling gett 82 miljoner kronor, men året är inte slut än, och arrangörerna hoppas fortfarande nå målet 90 miljoner, berättar IOGT-NTOs insamlingsgeneral Bo Högstedt.

– Utifrån landet har vi hört positiva rapporter från alla som jobbat, och överallt rapporteras nya rekord, inte bara för hela insamlingen utan också från de insatser som vi inom IOGT-NTO-rörelsen gjort, säger han.

Hur mycket IOGT-NTO bidragit med av de 82 miljonerna, vet han inte än. Men positiva rapporter kommer från många håll. Här är några exempel:

I ÖRNSKÖLDSEVIK var insamlare från flera länder ute på gator och torg.

– Det är väl så det ska vara när vi samlar in pengar till Världens Barn, tycker Birgitta Mårtensson, som samordnade

I Örnsköldsvik var flera barn från "Kurdistan" med och samlade in pengar. Frat, Hemin och Sipan, alla med efternamnet Kandemir, gjorde sällskap med Berit Westman. FOTO: BERTIL WESTIN

Stämningen var hög på Åsengården, där sång och musik varvades med roliga historier och också med allvarsord om situationen för världens barn. FOTO: LEIF REHNVALL

aktiviteterna. Våra insamlare kom från Rwanda, Elfenbenskusten, Nigeria, Sudan, Colombia, Sri Lanka, Maldiver-

na, Irak, "Kurdistan", Laos, Finland och Sverige. Och tillsammans samlade vi in 150 000 kronor i kommunen.

– Vi hade också ett par riktiga "krutgummor", Svea som är 84 år och Elin som är 80. De stod med sina bössor i sex timmar och fick ensamma in 5 000 kronor.

I FALUN ARRANGERADE UNF musikcafé för Världens Barn i samarbete med ungdomsgården Arena. Tre band spelade under kvällen: Basically the same, Sister Ray och Mozkovitch. Soloartist på gitarr var Mats "Masse" Olsson.

– Ett 80-tal besökare betalade inträde, och insamlingen fick 4 250 kronor från Falun den här kvällen, berättar distriktskonsulent Lena Borgs.

På Åsengården i Sollefteå var det också musikcafé. IOGT-NTO arrangerade, och för musiken svarade bland andra orkestern Gimklackarna. En av orkestermedlemmarna, dragspelaren Åke Nilsson, berättade också historier som lockade till skratt. Sven Flodström berättade om arbetet för Världens Barn, Kristina Börjesson sjöng en sång som hon skrivit själv och sålde egna dikter till förmån för insamlingen.

EVA ÄHLSTRÖM

Kursstarter vårterminen 2007

- **Ettårig utbildning i kognitiv beteendeterapi (KBT)**
Kursorter: Stockholm, Göteborg, Malmö, Sundsvall, Östersund, Falun/Borlänge, Umeå, Örebro, Kalmar och Jönköping
- **Utbildning i utvecklande samtal**
Utbildning med handledning under en termin. Utbildningsort: Malmö
- **Grundkurs i Mindfulness**
Medveten närvaro och acceptans som professionellt verktyg och förhållningssätt. Utbildningsorter: Stockholm och Malmö

Kvalificerad kompetensutveckling för dig som möter människor i samtal.

Beställ vår nya kurskatalog eller besök sverige-halsan.se

Telefon 040-698 60 00 www.sverige-halsan.se

Hyr sommarhus

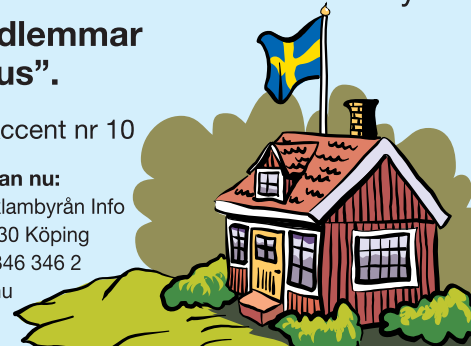
I Accent nr 2 och 3/2007 kommer våra populära sidor med sommarhus att hyra.

Nyktra medlemmar i "nyktra hus".

Se mer info i Accent nr 10

Boka annons redan nu:

Janne Moréus, Reklambyrå Info
Glasgatan 21, 731 30 Köping
0221-213 40, 070 346 346 2
janne@info reklam.nu
www.info reklam.nu

Ricci Bozic, Ingegerd Eriksson, Marianne Härström (studieledare), Maja Rudholm och Lola Skogh tycker att "Så som i himmelen" innehåller mycket som är värt att diskutera i cirkeln.

FOTO: SÖREN FOHLSTRÖM

Så som i himmelen

Fem förväntansfulla damer i Karlshamn är en av de grupper som sett filmen "Så som i himmelen" och startat en studiecirkel kring den. Vid första träffen berättade IOGT-NTOs Sören Fohlström om tanken bakom studiecirkeln och hur den kommit till. Sedan tittade de på filmen, och precis som på de flesta biografer satt alla tysta tills de sista tonerna klingat ut från Gabriellas sång, innan de började diskutera sina starka upplevelser av filmen och planera för nästa cirkelträff.

En av upptakterna i Dalarna genomfördes i Önastugan i Mora.

FOTO: LEIF REHNVALL

Höstupptakt i Dalarna

Det blev inte bara en höstupptakt hos IOGT-NTO i Dalarna i år, det blev nio.

– Vi har haft mellan fem och 25 deltagare på träffarna, säger distriktskonsulent Lena Borgs. Ett resultat är att vi fått igång flera cirklar kring filmen "Så som i himmelen". Ett annat att IOGT-NTO i Älvdalen har inlett ett samarbete med UNF, i första hand kring det drogfria luciafirandet. Upptakterna har också inspirerat till föreläsningar och debatter.

Västra delen av Ordenshuset eldhärjades svårt och fick omfattande skador invändigt.

FOTO: ARI LEINONEN

Ordenshus skadat i brand

En eldsvåda har förstört delar av IOGT-NTO-rörelsens hus i centrala Umeå. Ingen människa skadades, men framför allt den västra delen av huset har fått omfattande skador. Våning ett och två har vatten- och rökskador. Sedan brandkåren släckt elden övertog IOGT-NTO-rörelsen bevakningen dygnet runt i tre dygn och upprättade en brandjour i anslutning till Ordenshuset.

Medan huset repareras kan ett gårdshus användas för IOGT-NTO Medmänniskas dagliga verksamhet, Bakfickan. Junis barn- och ungdomsverksamhet flyttar också över till dessa lokaler med teater och pingis. Styrelserna för de föreningar som äger huset försöker också så snart som möjligt få igång övriga aktiviteter.

Medlemmar i 150 år

IOGT-NTOs lokalförening Urban Hjärne i Medevi, utanför Motala, har tre medlemmar som nyligen fått diplom för 50 års medlemskap. Det är syskonen Ewa Pettersson och Arne Fransson, som för 50 år sedan gick med i logen Facklan i Nykil, Linköping, samt Ragnar Pettersson, som samma år gick med i logen Allvarlig i Mariedamm, Askersund.

Bengt Göransson blir hedersdoktor

Förre kulturministern, demokratiutredaren och IOGT-NTO-medlemmen Bengt Göransson utnämns till hedersdoktor vid Göteborgs universitet, samhällsvetenskapliga fakulteten.

"Bengt Göransson är något så ovanligt som en politiker som byggt broar mellan folkrörelse

Bengt Göransson blir hedersdoktor vid Göteborgs universitet.

FOTO: MÅRTEN GUDMUNDHS

gör av samtal kring samhällsve-

och akademi", heter det i motiveringen. "Hans bildningsideal tillhör folkrörelsens tidigare föreställningar, idéer som idag är tillbakaträngda. Som seminarieledare och arrangör av samtal kring samhällsve-

Eva Blomqvist ny verksamhetschef

Eva Blomqvist vikarierar som chef för IOGT-NTOs förebyggande arbete.

Eva Blomqvist vikarierar som verksamhetschef för IOGT-NTOs förebyggande arbete från 1 december i år och hela 2007. Hon vikarierar för Per-Åke Lundin, och under den tiden är

hon tjänstledig från Projekthuset på Wendelsbergs folkhögskola.

Eva Blomqvist var tidigare ordförande för IOGT-NTOs Juniorförbund.

Per-Åke Lundin har fokus på framtiden

Per-Åke Lundin ska arbeta med Fokus 2009, IOGT-NTOs visionsarbete.

Per-Åke Lundin är handläggande tjänsteman för Fokus 2009, ett visionsarbete som IOGT-NTOs förbundsstyrelse dragit igång inför kongressen i Uppsala nästa år. Per-Åke Lundin arbetar med projektet

till och med 2007 och lämnar under tiden tjänsten som verksamhetschef för förbundets förebyggande arbete.

SOBER RESOR

Program 2007

INDIEN 9–22 februari

Rundresa där du får uppleva otrolig prakt, vänliga människor och fantastiska sevärdheter som Taj Mahal och pilgrims-staden Varansi där vi ser pilgrimerna bada i den heliga floden Ganges m m. Resan kan avslutas med sol och bad i Goa.

MADEIRA - Blomsterön 9–15 april

Kombinerad vandrings- och upplevelseresa där vi under en vårvecka njuter av den evigt gröna och ständigt prunkande "flytande trädgården" i Atlanten. Du kan varje dag välja mellan bussutflykt och vandring.

BALTISKA LÄNDERNA 23–30 april

Rundresa genom de tre baltiska staterna där vi finner många svensk-minnen. Vi besöker huvudstäderna Tallinn, Riga och Vilnius och får uppleva såväl gårdagens som dagens Baltikum.

KROATIEN 8–15 september

Upplev det vackra vilda landskapet, den ymniga grönskan, den brutna kustlinjen med de pittoreska gamla kuststäderna Dubrovnik, Split m fl städer.

PERU 13–27 oktober

Möt ett färgstarkt land med ett stolt folk. Musiken, språket, färgerna tycks förflytta dig bakåt i tiden till det stora Inkarikets tidevarv. Kan avslutas med sol och bad i Västindien.

SÖDRA KINA november

Vi besöker några av Kinas mest färgstarka provinser och spektakulära landskap, såsom Sockertoppsbergen, Stenskogen och Yangtzeffoden, samt möta många spännande minoritetsfolk. Resan kan avslutas med några dagar i Peking.

Vill du veta mer? Ring 031-26 53 30, fax 031-340 86 34, e-mail: soberresor@telia.com eller sänd in talongen nedan, så sänder vi mer information.

Jag vill veta mer om följande resor:

☐ Indien	☐ Madeira	☐ Baltiska länderna
☐ Kroatien	☐ Peru	☐ Södra Kina

Namn

Adress

Tel

Postnr Postadress

Adress: SOBER-resor, Rotevägen 2, 433 69 Sävedalen
www.soberresor.se

IOGT-NTO växer – läsekretsen växer...

Annonsera i Accent

– det naturliga sättet att nå engagerade läsare.

Janne Moréus
Glasgatan 21,
731 30 Köping
Tel. 0221-213 40
070-346 346 2
janne@info reklam.nu
www.info reklam.nu

REKLAMBYRÅN I KÖPING

Inför helgerna:

*Du har väl provat
vår egen alkohol-
fria festdryck?*

GODTEMLARE DRICKAN

Köp den hos din lokala ICA-handlare (art nr 113450-1).

Köp ett flak om 12 flaskor. Sänd in kvittot till oss, så får du 50:- tillbaka. Galler en gång/hushåll fram till 31 jan.

Föreningsekonomi AB

– ett IOGT-NTO-företag

Box 263, 503 10 Borås

Konsumentkontakt 033-47 45 60.

Min käre

Gustaf Johansson (Rix Gustaf)

* 7.11.1914

† 24.9.2006, Lund

Ulla

*Det är vackrast när det skymmer
All den kärlek himlen rymmer
ligger samlad i ett dunkelt ljus
över jorden, över markens hus*

*Allt är ömhet, allt är smekt av händer
Herren själv utplånar fjärran stränder
Allt är nära, allt är långt ifrån
Allt är givet människan som lån*

Pär Lagerkvist

Begravningen har ägt rum.
Minnesgåva – tänk på Saxenborgsvännerna, pg 48 47 83-6.

Soullight – nykter pub i Malmö

Månadens utåtriktade verksamhetsidé.

■ Det finns många som är trötta på de alternativ som finns om man vill gå ut i nöjeslivet. Det är Kerstin Johansson och Tony Nilzon, och därför startade de den helt nyktra puben och kaféet Soullight i Malmö. Hit kan man komma och umgås och dricka alkoholfritt öl och vin, oavsett om man är nykter alkoholist, nykterist sedan barnsben, gravid, bilburen, eller vem som helst som inte vill dricka alkohol för tillfället.

Med lokalen som utgångspunkt har de också satt igång en hel del verksamhet knuten till IOGT-NTO-rörelsen, med diskussionsgrupper, studiecirklar och UNF-verksamhet.

Det är en spännande verksamhetsidé genom att man når ut på områden där vi inte finns idag, man slår en kil in i alkohol-kulturen och erbjuder alternativ.

Att det är ett spännande koncept visar inte minst den uppmärksamhet som

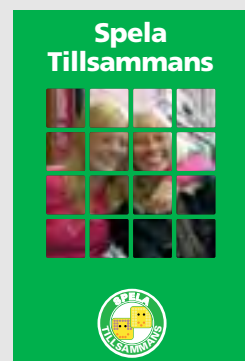
Soullight fått i media. När Aftonbladet skrev om puben gjorde de en nätundersökning där 57 % av cirka 16 000 röstande kunde tänka sig att besöka en pub utan alkohol.

Man kan läsa mer om Soullight på www.soullight.se, eller besöka puben om man är i Malmö. Adressen är Sperlingsgatan 9.

Har din förening också en bra verksamhet? Verksamheten ska gärna vara utåtriktad och agera snabbt där det behövs. Observera att det ska vara verksamhet som ni bedriver eller har genomfört. Månadens verksamhetsidé belönas med 10 000 kr. Skicka in ert förslag med motivering. Eftersom en verksamhetsidé väljs ut varje månad kan förslagen skickas in löpande under året.

IOGT-NTO
Att. Åsa Hagelstedt
Box 12825
112 97 Stockholm
e-post: hagelstedt@iogt.se

Nytt i butiken

Information om Spela Tillsammans

Folder som ska skickas ut till samtliga föräldrar i en skola efter att Spela Tillsammans-föreläsningen genomförts.

Mått: 100x210 mm
Pris: 100 kr för 100 st

Medlemsnålar

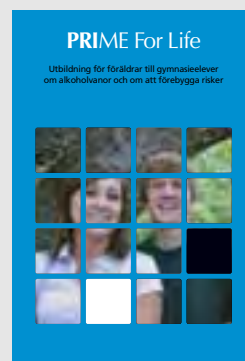
Efter att ha fått in synpunkter på att medlemsmärket är i minsta laget och att det lätt snurrar runt, har vi nu gjort det något större och med broschlås istället för pins.

Mått: 7x22 mm
Pris: 10 kr

Om IOGT-NTO:s butik

IOGT-NTO-butiken finns på www.iogt.se. För att kunna beställa varor via hemsidan måste man tillåta cookies på iogt.se. Om det ändå krånglar, eller om man inte vill tillåta cookies, kan man alltid mejla beställningar till butik@iogt.se.

Du som inte har tillgång till Internet kan beställa en papperskatalog genom att ringa IOGT-NTO Direkt, telefon 08-672 60 05. Papperskatalogen blir dock snabbt inaktuell, eftersom varor och storlekar kan ta slut och sortimentet hela tiden ändras.

PRIME For Life Föräldrar

Säljfolder för PRIME For Life Föräldrar. Metoden vänder sig till tonårsföräldrar, men säljfoldern riktar sig till skollärare etc.

Mått: 135x210 mm
Gratis

Redaktör:

Kerstin Kokk, 08-672 60 27
kerstin.kokk@iogt.se

IOGT-NTO, Box 12825
112 97 Stockholm

tel: 08-672 60 00
fax: 08-672 60 01

www.iogt.se

Tack till alla som samlade in pengar till Världens barn

■ Tack till alla som samlade in pengar till Världens barn

Rikssamlingsdagen för Världens barn är över och visst blev det en succé. När tv-sändningen var slut hade vi totalt samlat in över 82 miljoner, och då vet vi att det kommer att strömma in mer pengar fram till årsskiftet, så målet på 90 miljoner är ingen omöjlighet.

Uti från landet har vi hört positiva rapporter från alla som jobbat och överallt rapporteras nya rekord, inte bara för hela insamlingen utan också från de insatser som vi inom IOGT-NTO-rörelsen gjort.

Vi har inte fått komplett rapportering från distrikten ännu, men uppskattningsvis var det runt 1000 personer från IOGT-NTO-rörelsen

som var ute och skamlade bössor. Erfarenheter från rikssamlingen totalt sett säger att bössinsamlarna får in i genomsnitt 1000 kronor, och det skulle betyda att vi har samlat in

runt en miljon kronor.

Stort och varmt tack till alla duktiga och engagerade samlingsmedarbetare på alla nivåer. Ni har betytt skillnad för resultatet.

KALENDARIVM

2006

December

2–3 Metodutbildning för att mäta jämställdhet, Stockholm

2007

Januari

25–26 Metodutbildning för genomförare, förebyggande arbete, Tollare
27–28 Metodutbildning för genomförare, förebyggande arbete, Tollare

Mars

9–10 IOGT-NTO:s förbundsstyrelse sammanträder

April

20–22 Samling för förebyggargrupper

Maj

4–6 Rörelsegemensam arbetsledarkurs för förtroendevalda arbetsledare.
11–13 IOGT-NTO:s förbundsstyrelse sammanträder
14–20 Folknykterhetens vecka

Juni

1–3 Utskottshelg inför kongressen

Juli

4–8 IOGT-NTO-rörelsens kongresser i Uppsala
Läs mer på: www.iogt.se/kongress2007

September

21–22 IOGT-NTO:s förbundsstyrelse sammanträder

November

9–11 IOGT-NTO:s förbundsstyrelse sammanträder

För senaste nytt,
besök www.iogt.se!

Debatten om IOGT-NTOs arbete går vidare. Solveig Ingemarsson, medlem i Västerås, tycker att kampen mot drogerna måste föras mycket mer högljutt och mycket mer ilsket.

IOGT-NTO måste bli argare

När jag läste intervjun med Benny Haag i Accent nr 6 blev jag riktigt glad. Äntligen en person som ärligt och högt vågar ifrågasätta IOGT-NTO-rörelsens framtida väg! Förtvivlan och vrede är en stark drivkraft. Det känner jag igen från den tid då jag valde att bli politiskt aktiv. Jag förstår vad Benny Haag menade, när han ilsket formulerade sin vrede. Jag har stundtals upplevt samma känsla. Inte bara inom politiken, utan också under ett tvåårigt projekt för Västmanlands IOGT-NTO-distrikt.

Först vill jag uttrycka min beundran för alla dem som i många år kämpat i en rörelse som betytt och betyder så mycket för vårt samhälle. Jag är imponerad av mycket. Inte minst av förbundets enträgna utåtriktade arbete. Under några dagar fick jag följa två av förbundets unga i deras arbete i Bryssel, och jag skulle önska att många fler fick se vilket arbete de lägger ner för IOGT-NTO i EU-korridorerna.

INGEN VILL TA ANSVAR
Sofia Modigh, som i Accent nr 7 bemöter Benny Haag, är en av förbundets duktiga unga. De har ingen lätt uppgift – att baxa en åldrande rörelse in i den nya ”Internet-globaliserande-jag-skiter-i-andra-verk-

”Under min projektperiod kände jag plötsligt frustration över IOGT-NTOs snälla möten.”

ligheten”, som tyvärr blir allt vanligare. Och det är här som min frustration kommer in. Som aktiv politiker debatterar jag ständigt med människor som talar om sin så kallade frihet. De mest liberala talar sig varma för lägre skatt på alkohol och för att krogarna ska vara öppna långt in på småtimmarna. Politikerna ska inte klåfingrigt lägga sig i hur var och en ville leva, säger de, och deras attityder förstärks av TV-program där man helt ogenerat driver med nykterister. Idag vet varenda tonåring, att

man är ”ute” om man inte dricker alkohol på fester! Under min projektperiod kände jag plötsligt frustration över IOGT-NTOs snälla möten med allehanda underhållande aktiviteter, där utseendet på ett informationsblad betydde mer än nykterhetsrörelsens huvuduppgift, kampen mot drogerna. Eller där man hellre kritiserade sin ledare än själv gjorde något aktivt för rörelsen. Jag upplevde IOGT-NTO som en snäll roa-mig-själv-rörelse - som jag förstår också behövs. Men mitt i all denna trivsel hade jag önskat många fler ilskna utfall mot etablissemang, politiker och hälsofarligen, förljugna attityder, särskilt som jag dagligen utanför IOGT-NTO-huset mötte nersupna och nerknarkade vilsna människor.

HUR FÅR VI MED DE UNGA?
Är man 70, 80 eller 90 år har man rätt att känna trötthet. Särskilt om man varit aktiv i många år. Frågan är bara: Hur får vi med det unga släktet? Hur får vi igång kampen i föreningarna, när de unga sviker? Jag har funderat på ett drastiskt upprop i en stor annons, där vi efterfrågar frivilliga unga som vill vara med och ta ansvar - på sitt eget sätt. Benny Haag borde inte vara ensam

kändis som känner ilska och vanmakt över drogliberalismen. IOGT-NTO borde söka fler av hans kaliber. Vi måste föra krig mot drogerna! Och det är bråttom! Våldet eskalerar, hemlösheten ökar, och de vinglande utanför Systembolaget blir allt yngre. Jag känner vanmakt. Särskilt när en ung man en dag kom in på distriktskontoret och gråtande bad om hjälp mot sitt spritbegär.

SKRIKA HÖGLJUTT
Varför har inte IOGT-NTO lärt sig samarbeta mer aktivt med dem som kan ta hand om människor som ber om hjälp? Var hittar vi bra samarbetspartner som snabbt kan ta tag i de unga som hamnat i drogtrasket? Borde vi inte alla stå utanför kommunhuset och högljutt ifrågasätta vad politiker och tjänstemän gör för att minska drogliberalismen? Befrielse borde vara ledordet! Befrielse från drog-oket och vad det gör med oss. Kampen måste föras mer högljutt, mer ilsket, och vi borde använda oss av alla de krafter och vägar vi kan tänka oss - främst med hjälp av de unga. Debattartiklar är en väg, men det måste finnas många fler sätt att ta kampen. IOGT-NTO måste sluta med att vara så lamt i sin framtoning!

SOLVEIG INGEMARSSON

”Och vi tror som han, att denna vision ska vara så tydlig att många människor kan leva sig in i den.

HANS KRANSBERG OCH KARL-ERIK SÖDERSTEN

Alkoholen förändrar människor, vilket visades tydligt i filmen Krigarens själ, menar insändaren.

Alkohol förblindar

Efter att ha sett den prisbelönta filmen Krigarens själ, som speglar en nyzeeländsk familjs förfall, mädde jag oerhört psykiskt dåligt. Filmen visar klart

Fattigt språk

Jag skulle vilja sända ett upprop till signaturen Virre, som skrev dikten ”Jävla alkoholkultur” i Accent nr 7. Den fråga jag ställer är: Varför använda svärord när vårt svenska språk är så rikt? Det vittnar om brist på fantasi och uttrycksmöjlighet. Skriv istället ”Jag är så TRÖTT på den här alkoholkulturen” och så vidare. Det är så många andra som svär i både radio och TV. Vi behöver inte ha det i tidningar som vi stöder.

ARNE BISTER

Varför finns alkoholreklam?

Reklam är till för att sälja en vara. För att få oss att tycka bra om något. Hur kan man tycka att alkohol är värd att göra reklam för? Vad ska dina barn tro då du säger att sprit är skit men reklamen glorifierar alkoholen? Stoppa alkoholreklamen! Det är folkets och våra barns hälsa det handlar om.

SARA LUNDELL, UNF

Mys och gröt istället för sprit

Jag har aldrig riktigt gillat förfester. Jag tycker det är tråkigt att det är så stort fokus på alkohol och att det enda det går ut på är att hinna dricka så mycket som möjligt. Därför har jag bland mina kompisar (som brukar dricka) infört teman på förfesterna, till exempel te-mys och grötfest. Det är jättestrevligt! Man måste inte längre dricka för att gå på förfest, det är helt OK att bara sitta och äta lite risgrynsgröt. Sist var det dessutom nästan ingen som drack. Ändå gick vi ut och dansade och hade hur kul som helst! Nästa gång blir det nog bullfest tror jag...

NYKTER FÖRFESTARE

VÄLKOMMEN TILL DEBATTSIDAN I ACCENT!
Här ger olika debattörer sin syn på IOGT-NTO-rörelsens viktigaste frågor. Demokrati, kultursyn

och utveckling, medlemsvärning och opinionsbildning. Här ska resonemangen föras till punkt. Det är vår förhoppning att inläggen ska

inspirera till fortsatt diskussion. På föreningsmötet, kommande kongresser eller hemma vid köksbordet.

VÄLKOMMEN TILL ACCENTS BREVSIDA!
Vad tycker du om Accent? Vad tycker du om IOGT-NTO? Vad tycker du om den svenska alko-

holpolitiken? Vad tycker du om...? Skriv och berätta! Brevsidan står alltid öppen för dig. Men skriv kort. Då får fler plats.

SKRIV TILL:
Accent, Brev, Box 12825, 112 97 STOCKHOLM.
Eller e-post accent@iogt.se

Forskarna bakom den nya studien om alkoholens kostnader för samhället förklarar att deras beräkningar är medvetet försiktiga. Men när det gäller alkoholens positiva effekter för hälsan räknar de allt annat än försiktigt.

Försiktiga forskare glömmer barnen

Eva Ählström,
chefredaktör
Accent

”Ju bättre studier som görs, desto mindre visar sig de skyddande effekterna vara.”

Försiktighet är en dygd. Det gäller i de flesta sammanhang, och det gäller inte minst bland forskare. Alla journalister vet hur svårt det är att få en forskare att ge enkla och raka svar om orsak och verkan. De vill alltid gardera sig med en massa ”å ena sidan” och ”å andra sidan”, vilket de naturligtvis har både rätt och skyldighet att göra.

Så gör också forskarlaget från Stockholms och Lunds universitet i sin studie om alkoholens kostnader för samhället, ”Till vilket pris?”. De understryker flera gånger att de tillämpar internationellt erkända vetenskapliga metoder och att de därför bara tar med de kostnader som går att beräkna. De erkänner också att alkoholens andel av kostnaderna för till exempel sjukvård och skadegörelse troligen är för lågt räknade.

På en punkt blir underskattningen av kostnaderna extra tydlig. När forskarna beräknar kostnaderna i form av förlorad livskvalitet, räknar de inte alls med barnen. I beräkningen att alkoholen kostar 120 000 ”livskvalitetsjusterade levnads-år”, ingår den förlorade livskvaliteten för missbrukarna själva, för brottsoffer, anhöriga och vänner. Men inte för barnen, för dem har man inte kunnat intervjua och därför inte kunnat göra någon uppskattning. Alla som kommit i kontakt med något enda av de ca 200 000 barn till missbrukare som finns i Sverige inser att det är åtskilliga år utan full livskvalitet som saknas i forskarrapporten.

DET HADE VARIT NÅGOT LÄTTARE att acceptera den och andra underskattningar om forskarna varit konsekvent försiktiga och även räknat bort de allt mer ifrågasatta positiva hälsoeffekterna av alkohol. Men de är tydligen inte alls svåra att beräkna.

I rapporten får vi veta att alkoholens skyddande effekt vid hjärtinfarkt, slaganfall och diabetes sparar 9,1 miljarder kronor åt samhället och drygt 24 000 år av full livskvalitet.

Forskarna har visserligen redovisat även bruttosiffror, utan de positiva hälsoeffekterna, och de nämner att det svenska dryckesmönstret, med återkommande berusningsdrickande, kanske minskar de positiva effekterna. Men ändå är det nettosiffrorna, där totalkostnaden beräknas till 20,3 miljarder kronor som lyfts fram i presentationer och sammanfattningar, inte bruttosiffran 29,4 miljarder.

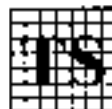
Visst finns det rader av tidigare studier som visat att de som dricker måttliga mängder alkohol, ”ett glas vin om dagen”, har lägre dödlighet i hjärt- och kärlsjukdom än nykterister. Men systematiska genomgångar av ett stort antal studier visar att många av dem har stora brister. De skiljer till exempel inte mellan dem som själva valt att leva nyktert och dem som tvingats till det på grund av sjukdom. Och de tar inte hänsyn till en rad andra samband som påverkar hälsan. Accent har berättat om en så kallad metastudie av Kaye Fillmore och några andra forskare, som påvisat systematiska fel i ett 50-tal tidigare studier.

DOCENT SVEN ANDREASSON skriver i Läkartidningen (38/06) att nyttan av måttlig alkoholkonsumtion är alltmer ifrågasatt. Ju bättre studier som görs, desto mindre visar sig de skyddande effekterna vara, förklarar han där.

Mot den bakgrunden är det minst sagt förvånande att forskarlaget bakom ”Till vilket pris?”, samtidigt som de avstår från att ta med uppenbara kostnader därför att de är svåra att beräkna, vågar uttrycka sig så säkert om alkoholens positiva effekter för hälsan. ■

ILLUSTRATION: EDUARDO MUTIS

TS-KONTROLLERAD
UPPLAGA
ISSN-NR:
0345-0406

MEMBER I SVERIGES TIDSKRIFTER

ACCENT

Accent ges ut av IOGT-NTO, UNF, Ungdomens Nykterhetsförbund och JUNIS, IOGT-NTOs Juniorförbund.

Pressläggning detta nummer: 7 NOVEMBER

EVA ÄHLSTRÖM
Chefredaktör,
ansvarig utgivare
08-672 60 51
eva.ahlstrom@iogt.se

MARIA ZAITZEWSKY
Kulturredaktör, reporter
08-672 60 56
maria.zaitzewsky@iogt.se

PATRIK SANDSTRÖM
Hälsoredaktör, reporter
redigering, layout
08-672 60 54
patrik.sandstrom@iogt.se

EDUARDO MUTIS
Bildbehandlare
08-672 60 53
eduardo.mutis@iogt.se

ANNONSER
Info Reklambyrå
Janne Moréus
tel: 0221-213 40
mobil: 070-346 34 62
e-post:
janne@info reklam.nu
Adress: Glasgatan 21
731 30 Köping

ADRESS:
Accent, Box 12825
112 97 STOCKHOLM,
tel: 08-672 60 50
fax: 08-672 60 01
e-post: accent@iogt.se

IOGT-NTO-förbundet
tel: 08-672 60 00
Besöksadress:
Gammelgårdsv. 38
Stora Essingen

ADRESSÄNDRING:
tel: 08-672 60 38/39
fax: 08-672 60 01

TRYCKERI
VTT Grafiska, Vimmerby

Obeställt material
Alla bidrag till tidningen är välkomna, men redaktionen svarar inte för insända, obeställda texter och bilder samt förbehåller sig rätten att redigera insänt material.

Lagring
Allt material i tidningen Accent lagras och kan publiceras elektroniskt. Icke anställda måste meddela eventuellt förbehåll mot sådan lagring och publicering. I princip publiceras inget material med sådant förbehåll.

NÄSTA NUMMER

ACCENT NR 10 SOM UTKOMMER DEN 22 DECEMBER

FRANKRIKE OROAS AV ALKOHOLEN

I Frankrike är vin mat, inte alkohol. Alltså är det ofarligt, tror många. Ändå lider 6 miljoner fransmän av alkoholism. Nu ökar konsumtionen av starksprit och de organisationer som arbetar med alkoholprevention är oroade. Accent har besökt Paris och träffat såväl läkare som normalkonsumerande fransmän – och så de som drabbats allra hårdast av alkoholens verkningar.

HON SKA FÅ SVERIGE ATT MÅ BÄTTRE

Maria Larsson är folkhälsominister i den nya regeringen. Accent har träffat henne för att ta henne på pulsen och få veta mer om henne och vad hon tänker göra för att förbättra den svenska folkhälsan.

MEDIECENTER MED OCH AV HANDIKAPPADE

I Göteborg finns ett unikt mediecenter. Grunden Media är en förening med förståndshandikappade som producerar radio, tidningar och videofilmer. Senaste projektet är kalendern ”Människor som utmanar samhället”.

KULTURKROCK I FÖRENINGEN

På 20 månader har IOGT-NTO fått 20 000 nya medlemmar. Många lokalföreningar har mer än fördubblats. Hur tar de emot alla de nya medlemmarna? Vad händer i mötet mellan de nya och de som har varit med länge? Accent besöker en förening med växtvärk.

Prenumerera på accent

SVERIGES STÖRSTA TIDNING OM DROGER OCH NYKTERHET

Läs om sociala frågor, kultur och det goda livet. Månadsmagasinet Accent innehåller en spännande blandning av allvar och livsglädje. Tio gånger om året kommer den i din brevlåda. Med mycket läsning, bildreportage och överraskningar.

Prenumerera du också! Det kostar bara 200 kronor för ett år.

☐ Jag vill ha ett gratis provnummer av Accent. ☐ Jag vill börja prenumerera på Accent.
☐ Jag vill ha Accent som taltidning.

Namn:.....

Adress:.....

Telefonnummer:.....

Skicka talongen till:

Accent, Box 12825, 112 97 Stockholm eller faxa på 08-672 60 01 eller skicka e-post till accent@iogt.se

POSTTIDNING B
Accent, Box 12825
112 97 Stockholm

Medlemmar har bättre förmåner!

www.salusansvar.se/iogtnto

Tack vare ditt medlemskap i IOGT-NTO-rörelsen kan du ansöka om ett Förmånslån helt utan säkerhet. Ränta f.n. **5,39%** oavsett om du lånar 20 000 eller 250 000 kr.

● **BESÖK WWW.SALUSANSVAR.SE/IOGTNTO**

eller skicka e-post till kundcenter@salusansvar.se för mer information.

Snabbast är att ringa SalusAnsvar, 0200-87 50 30, eller skicka in svarskortet.

Effektiv ränta vid lån av 100 000 kr under 5 år med rak amortering är 5,65%. (061002). I samarbete med Bank2 Bankaktiebolag

SVARSKORT FÖR MEDLEMMAR I IOGT-NTO-RÖRELSEN

KONTAKTA MIG! Jag vill veta mer om försäkringar för:

☐ Förmånslån ☐ Spara ☐ Bolån

NAMN: _____

ADRESS: _____

POSTADRESS: _____

TELEFON KVÄLL: _____

E-POST: _____

Sverige
Porto betalt

SalusAnsvar
Marknad

Svarspost
Kundnummer 110 657 307
110 27 Stockholm

Accent nr 9/06

I samarbete med SalusAnsvar